Влада - Радам !

Голос України

Газета Верховної Ради України № 19 (1019) • Вівторок 31 січня, 1995 року • Ціна договірна

Питання громадянства в Україні не визначаються міждержавними угодами, –

заявив Голова Верховної Ради Олександр Мороз, коментуючи у Харкові на прохання журналістів висловлювання Бориса Єльцина в Липецьку: «Слова керівника сусідньої держави щодо питань надання громадянства в Україні не мають ніякого значення для нашої держави».

Як раніше повідомлялося, у Липецьку Президент Росії Б. Єльцин заявив, що Росія не зможе підписати широкомасштабний договір з Україною без включення до нього пункту про подвійне громадянство.

Глава українського парламенту вважає, що «необхідно й надалі розвивати рівноправні відносини з Росією, у першу чергу — відновити економічні зв'язки».

(Про перебування робочої групи Верховної Ради України у Харкові читайте на 2-й стор.).

Геннадій Удовенко: «Ми — проти...»

Заява Президента Російської Федерації Бориса Єльцина щодо проблеми «подвійного громадянства» є «певною мірою відходом від позиції, узгодженої в ході саміта глав держав СНД у Москві». Про це заявив в інтерв'ю агентству «Інтерфакс-Україна» міністр закордонних справ України Геннадій Удовенко.

За словами Г. Удовенка, «подвійне громадянство» — не в інтересах України». Його немає у законодавстві жодної демократичної країни. «Ми не хотіли б, — сказав Г. Удовенко, — щоб це питання було головним і принциповим на переговорах з Росією».

Разом з тим, він висловився за продовження переговорного процесу з Росією для того, щоб «крок за кроком знаходити рішення».

Обмінюю сертифікат на ...

Запорізьке регіональне відділення Фонду державного майна урочисто відкрило свій сертифікатний центр. Він розмістився в зручному для відвідувачів місці — у приміщенні колишнього книжкового магазину «Прометей». На відкритті центру наголошувалось: зроблено значний крок до перетворення українців у націю власників.

Завтра кожний житель Запоріжжя та області матиме можливість обміняти свій приватизаційний сертифікат на акції одного з 13 підприємств Запорізької області або з 42 підприємств Київської, Кіровоградської, Хмельницької чи то Житомирської областей.

Фото Олександра КЛИМЕНКА

"Понад все вони любили свій коханий край"

Павло ТИЧИНА

Поблизу чернігівської станції Крути громадськість України вшанувала пам'ять юнаків—студентів, гімназистів, які у січні 1918 року, захищаючи УНР, загинули в нерівному бою з більшовиками. Делегації з Сум, Тернополя, Дрогобича, Львова, Києва та інших міст країни поклали квіти до символічної скорботної могили-кургану. Панахиду по закатованих відправив єпископ Чернігівський та Сумський УПЦ Київського Патріархату Варлаам. Відбувся також мітинг-вшанування пам'яті борців за Україну.

На знімку Олександра КЛИМЕНКА: так у неділю вшановували пам'ять жертв Крутянської трагедії у Києві.

ЧЕЧНЯ: відлуння подій

«Кадрові питання» на тлі заграв

У Чечні тривають бої місцевого значення. Бойовики утримують частину Грозного, повідомляється, що вони замінували стратегічні об'єкти, зокрема нафтові сховища і заводи з виробництва бензину. Як заявила прес-служба уряду РФ, федеральною контррозвідкою «отримані конкретні дані щодо українських націоналістів, які воюють на боці Дудаєва». Б.Єльцин здійснив зміни в керівництві територіального управління федеральних органів виконавчої влади у Чечні. Новим його шефом став М.Семенов, а М.Єгорова звільнено «за станом здоров'я». Тим часом міжнародного розголосу набув факт перебування у США міністра закордонних справ Чечні Ш.Юсефа, якого у Москві поспішили оголосити самозванцем, зокрема заявили про це американському послу Т.Пікерінгу, спеціально викликаному до МЗС РФ.

У передстрайковому стані

— Нині на шахтах вугільної галузі України — передстрайковий стан, — заявив в інтерв'ю кореспондентові «Інтерфакс-Україна» заступник міністра вугільної промисловості України Олександр Поштук.

«Ми не зможемо втримати гірників від масових страйків, якщо до 1 лютого не вдасться виплатити гірникам зарплату за грудень», — сказав він.

За словами заступника міністра, помічені «заворушення» на 6 шахтах галузі.

Шахтарі висувають єдину вимогу — виплатити зарплатню за грудень, сказав він. Як сказав О. Поштук, сума заборгованостей щодо зарплатні шахтарям нині дорівнює 17 трлн. крб.

Разом з тим, за його словами, протягом останнього місяця підприємства вугільної галузі України збільшили видобуток вугілля.

О. Поштук повідомив, що 26 січня було видобуто 278,5 тис. тонн вугілля (у листопаді 1994 року середньодобовий видобуток становив 225 тис. тонн).

«Якби було розв'язане питання зарплати й постачання матеріалів, галузь видобувала б іще більше. Шахтарі хочуть працювати, але не безплатно», — підкреслив він.

До кожного міліціонера не приставиш. А там, де вигідно, він сам «приставиться»

Обмінні пункти вже стали звичним атрибутом нашого життя — тільки у Києві їх майже 800, а загалом по Україні налічується більше 2 тисяч. Так само звично сприймаються і «круті» хлопці, які щодня вистоюють біля них, немов біля верстата. Причому працюють без вихідних. В результаті, якщо через обмінні пункти проходить 1 мільйон доларів США, то через міняйлів — три-чотири мільйони. А це означає, що вони не оподатковуються і, таким чином, працюють не на українську економіку, а на долар США і тіньовий бізнес. До того ж, очевидно, у кожного знайдеться знайомий, який, скориставшись послугами міняйлів, в один момент втратив і долари, і купони.

(Закінчення на 10-й стор.).

Парламентська хроніка

Концепція ніяк не може наздогнати закони

Ранкове і денне засідання 27 січня

Депутати, не погодившись на трансляцію по радіо й телебаченню розгляду питання про проект концепції реформування податкової політики, не заперечували проти того, щоб інформацію, з якою виступив заступник міністра фінансів України Віктор Ільїн з обговорюваного питання, було опубліковано у «Голосі України», що ми й робимо. Тому не переповідатиму її основні положення. А публікація, здається, може викликати шквал критичних відгуків виборців так само, як це було на пленарному засіданні у Верховній Раді. Практично жоден з виступів не містив схвальної оцінки запропонованої концепції. І відрадно те, що економічні проблеми ніхто не намагався розв'язувати ідеологічними методами. Хоча пролунало й кілька пропозицій вдатися до кроку політичного — відставки прем'єра, бо очолюваний ним Кабінет міністрів не може справитися із завданням реформувати економіку і, зокрема, податкову політику. Зачіпало депутатів і те, що ніхто з службових осіб Кабінету міністрів не знайшов за потрібне бути присутнім під час обговорення цього надзвичайно важливого, без перебільшення можна сказати, ключового питання для формування бюджету. Втім, справа не в представництві, так би мовити, а в тому, що запропонована концепція, за словами голови Комісії з питань фінансів і банківської діяльності Віктора Суслова, на засіданні Кабінету міністрів навіть не розглядалася і не затверджувалася. Не існує, зрозуміло, і не подано депутатам на розгляд жодних розрахунків, котрі б доводили ефективність запропонованого реформування податкової системи, проливали світло на те, якими будуть наслідки її ведення. До того ж, концепція подається з великим запізненням, адже парламент вже ухвалив ряд законів, що мають бути складовими усієї податкової системи, концепція якої тільки розглядається. До того ж, подейкують, вже зверстано проект бюджету. Цікаво, за якою ж концепцією про податки? Втім, як зауважив депутат Володимир Пилипчук, запропонована концепція суперечить висловленій позиції Президента України Л. Кучми — необхідно зменшити податковий прес на виробника. Питання «Невже уряд не підпорядкований Президенту?» — було риторичне. Адже протягом ранкового і денного засідань депутати, якщо коротко характеризувати їхні виступи, просто волали: така концепція призведе до повного зупинення виробництва, відкине на межу бідності мільйони людей, бо ці податки не спрямовані на реанімацію виробництва.

Після тривалого грунтовного обговорення, під час якого депутати подали багато цікавих пропозицій і слушних зауважень, було ухвалено рішення про опрацювання цього матеріалу у відповідних комісіях Верховної Ради протягом 10—12 днів.

Потім депутати ухвалили у другому читанні (перше провела ще Верховна Рада минулого скликання) Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», який представляв колегам голова Комісії з питань культури і духовності Михайло Косів. Ухвалено також постанову про введення в дію цього Закону.

Верховна Рада ухвалила Закон «Про ратифікацію угоди про співробітництво в галузі охорони авторського права і суміжних прав».

П'ятниця, завершується пленарне засідання, наступного тижня депутати працюватимуть в комісіях... Під кінець законодавчо закріпили святкові і вихідні дні з відповідними доповненнями до статті 67 Кодексу законів про працю України.

Світлана ПИСАРЕНКО.

У КОМІСІЯХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

На засіданні Комісії з питань базових галузей та соціально-економічного розвитку регіонів обговорювались питання порядку денного пленарних засідань Верховної Ради, економічного стану промисловості.

На думку депутатів, першочергового розгляду Верховною Радою потребують законопроекти, що стосуються питання оподаткування підприємств, громадян, оплати праці та інше.

Голова Комісії В.Череп зазначив, що без законодавчих актів є неможливим формування бюджету на поточний рік.

Найближчим часом Комісія планує розглянути попередні показники проекту консолідованого бюджету України на 1995 рік.

Також депутати проаналізували ряд важливих питань, які стосуються роботи підприємств металургійної та машинобудівної промисловості. Не секрет, що сьогодні більшість з них не працюють. Головна причина тому — відсутність оборотних коштів, недосконала система оподаткування. Як поновити оборотні кошти, знайти шлях відновлення процесу діяльності виробничих колективів? Члени Комісії обмінялися думками щодо цього.

Зокрема, прийнято рішення провести розширене засідання Комісії за участю фахівців з Кабінету Міністрів, міністерств і відомств, причетних до цієї проблеми.

Проект Закону України «Про туризм» розглянуто Комісією з питань молоді, спорту і туризму. В ньому чітко визначені правова система організації туристичного обслуговування населення, відповідальність туристичних фірм перед громадянами, які користуються їх послугами, а також права і обов'язки самих туристів. Можна сказати, що з його прийняттям наш турист буде захищений Законом. Депутати в цілому схвалили цей законопроект.

Комісія також підтримала ідею проведення Міжнародного фестивалю популярної музики «Марія», який планується провести у м.Трускавець цього року. На думку депутатів, він сприятиме розвитку української естради, музичної та пісенної творчості, підтримці молодих виконавців.

Комісія звертається до засобів масової інформації з проханням висвітлення ходу підготовки та проведення фестивалю.

Прес-служба Верховної Ради України.

КОЛИ СТАЄ ХОЛОДНО, ПРИТУЛІТЬСЯ ОДНЕ ДО ОДНОГО

Робоча група Верховної Ради України на чолі з Олександром Морозом минулої суботи провела зустрічі у наукових закладах і на підприємствах Харкова

Слова, винесені в заголовок, пишуться на рятувальних морських плотах. Їх навів у своєму короткому виступі ректор Харківського педагогічного університету Іван Прокопенко. У тому розумінні, що не треба перетягувати благеньку ковдру, зокрема й бюджетну, кожному на себе, коли навколо — холоднеча. Говорив Іван Федорович про важливі речі. Про те, що сьогодні вчитель не йде до школи: мізерна зарплата. Отже, яким буде завтра стан нашої науки, хто до неї прийде — недовчені діти? І яким тоді може бути стан економіки, життєвий рівень?

Зустріч, на якій ішлося про ці й інші вкрай важливі речі, відбулася минулої суботи в Національному науковому центрі «Харківський фізико-технічний інститут». Сюди, на розмову з Головою Верховної Ради України Олександром Морозом, заступником Голови ВР Олегом Дьоміним, членами Президії ВР Михайлом Павловським, Віктором Сусловим, Володимиром Сторіжком, Олегом Тарановим, головою Харківської облради Олександром Масельським, головою Фонду держмайна України Юрієм Єхануровим, народними депутатами України Володимиром Алексеєвим і Володимиром Семиноженком, керівником Секретаріату ВР Леонідом Горьовим і іншими зібралися провідні представники харківської наукової школи — фізики, медики, педагоги, керівники академічних, прикладних інститутів, вузів.

Мова йшла про те, що воістину колосальний потенціал наукової школи Харкова використовується вкрай неефективно. Що Україна й досі багато в чому залишається клаптем чогось, а не державою з власною системою внутрішніх і зовнішніх зв'язків, зокрема в науці й техніці. Між тим, на думку вчених, Україна може мати власний ядерний паливний цикл, сама виготовляти наукоємні матеріали, забезпечувати власні робочі місця, нарощувати свій експортний потенціал і знижувати імпортні закупівлі. Харків'яни говорили, зокрема, про свої невикористані потенційні можливості у виготовленні обладнання для нафтових свердловин Росії, за яке можна мати звідти нафту і газ, підкреслювали необхідність терміново визначитися і вкласти кошти в те, що у найближчій перспективі принесе валюту.

У самому Харкові — сто тисяч науковців, з них десять тисяч — доктори й кандидати наук. Навіть побіжне знайомство з одним лише знаменитим харківським фізтехом наводить на думку, що Україна як держава просто ще не усвідомлює свого інтелектуального й наукового потенціалу і, відповідно, не вміє його використовувати. З іншого боку, комусь дуже вигідно, щоб той потенціал так і залишився нереалізованим, ще краще — щоб учені голови разом з ідеями і розробками їхали з України.

Маючи воістину колосальне інтелектуальне багатство, Україна бере кредити, частина яких іде, за умовами кредитів, на оплату посередніх експертів і консультантів, а решта — на закупівлю обладнання західних фірм. Допомагають кредитори нам чи своїй науці й економіці? У світі давно поділено сфери впливу, поділено ринки, і тільки своїм розумом і працею ми зможемо вберегти себе від перспективи стати банановою республікою. Коло вже утворилося: бракує бюджетних коштів на достатнє фінансування фундаментальної науки, отже, нових ідей не отримує наука прикладна, та й на напрацьоване тут немає замовлень, а звідси — не вдосконалюється виробництво, яке не про передові технології мріє, а про елементарне пожвавлення. А, отже, звідки взятися бюджетним коштам на розвиток фундаментальної науки? І знову все по колу (див. вище). Як розірвати його, за яку ланку можна витягти весь ланцюг?

Про це й говорили видатні вчені й організатори науки Віктор Зеленський, Володимир Семиноженко, керівники галузевих прикладних інститутів та інші. Законодавчі пропозиції вчених і практиків стосувалися визначення пріоритетних напрямів у наукових дослідженнях, валютного регулювання, корпоратизації й приватизації, податку на прибуток тощо. Наприклад, харківські медики серед інших проблем назвали й необхідність розробки й прийняття Закону про трансплантацію людських органів, бо юридичний бік пересадження цих органів зовсім не визначено.

— Харківським ученим, зокрема й представникам медичної науки, просто ціни немає, — підкреслив голова облради Олександр Масельський, — але за умов дефіциту бюджету більше вихоплює той, хто ближчий до уряду, хто в Києві. Та й на одного киянина припадає вдвічі більше коштів, аніж на харків'янина. Чому? Хіба у харківської інфраструктури менше проблем? Це — не місництво, а бажання зберегти все краще, що створено, зокрема людьми науки.

Олександр Мороз, виступаючи перед ученими, сказав про два почуття: гордості за те, що створено вченими, і провини — за те, що могутній потенціал не використовується. Потрібно зробити ревізію наукового заділу, визначити напрями прориву, зробити все, щоб жила українська наука.

— Мета зустрічі — почути вас і зробити висновки, — підкреслив Голова Верховної Ради.

Харківський регіон належним чином представлений не лише у Верховній Раді, а й у її Президії. Олег Дьомін, Віктор Суслов, Олег Таранов, Володимир Сторіжко — харків'яни. Це значно полегшувало взаєморозуміння, формування узгоджених позицій по актуальних проблемах.

Харків'яни як можуть протистоять кризі. Це показали зустрічі не лише у фізтеху, але й з метробудівцями, на заводі імені Малишева, у взуттєвому акціонерному концерні «Ера». Скажімо, метробудівці мають намір здати цього року п'ять станцій метро. Проблема в одному — в фінансуванні будівництва. Малишевці в ході конверсії освоїли виробництво тракторів і міні-тракторів, чотириколісних мотоциклів і дизель-генераторів, уніфікованих ведучих мостів для автобусів, шахтного устаткування. Проблема у платоспроможності покупців. Виготовили тут і сучасний танк — Т-80 УД із зварнокатаною баштою і відмінними бойовими якостями. Причому вперше — на основі українських, а не зарубіжних комплектувальних.

— Бо армія України має поповнюватися сучасною вітчизняною технікою, а не орієнтуватися на зарубіжну, «добиваючи» стару, — переконаний генеральний директор Юрій Миргородський.

Того ж дня ділова й відверта розмова відбулася у Голови Верховної Ради і осіб, які його супроводжували, з керівниками харківських підприємств. Йшлося, власне, про одну проблему: метастази неплатежів раковою пухлиною охопили економіку і душать. Як вирватися з обіймів кризи, які двері ведуть на свіже повітря? Що мають зробити законодавці, аби допомогти економіці? Керівники підприємств висловили, по суті, цілий пакет законодавчих пропозицій. Про кредитування енергетики, про ціни на енергію в економіці і в побуті, про ліцензування експорту, про митні правила, про корпоратизацію крупних підприємств з урахуванням інтересів трудових колективів і держави, про податки на прибуток підприємств, за зарплату, про рівень ПДВ.

Були й конкретні вимоги до виконавчої влади: наприклад, не сміти купувати трактори за кордоном, на Заході чи в Росії, коли є відмінні вітчизняні машини, оперативніше розв'язувати питання лізингу й інші.

Одну з найактуальніших проблем поставили голова облради Олександр Масельський і керівник «Шебелинкагазпрому» Валентин Горбенко: Україна може на 30 відсотків забезпечувати свої потреби власними газом і нафтою. Треба тільки займатися своїми родовищами. Зараз своє, як охарактеризував Масельський, «пущено на самоплив».

— Мало є у світі держав, що мають такий потенціал, як Україна, — сказав Олександр Мороз, — проблема в тому, щоб вміло дати йому раду.

Ці слова можна вважати висновком зустрічей у Харкові.

Микола КОСИЙ,
Сергій ПРАВДЕНКО.

Чудовий варіант вирішення проблеми

Минулої суботи на промисловому майданчику колективної фірми «Житомирінвест» відкрито дві нових виробничих лінії. Одна — з виробництва масла, друга — консервна.

На цю подію прибув перший заступник Голови Верховної Ради України Олександр Ткаченко.

Як досвідчений фахівець з проблем сільськогосподарського виробництва Олександр Миколайович не поспішив до ножиць і червоної стрічки на нових об'єктах, а спершу грунтовно ознайомився з тими виробництвами, які працюють.

За три останніх роки колективна фірма «Житомирінвест», головне завдання якої, зрозуміло, будувати, бо основу колективу складають люди з колишнього тресту «Житомирпромбуд», на свій ризик і розсуд збудувала і запустила виробництва з виготовлення борошна, круп, олії. Є тут свій потужний м'ясокомбінат, хлібопекарня, цех із вичинки шкур і пошиття одягу. Тепер ось запущено цех з виробництва масла. Стала до ладу і лінія, якій немає рівних в Україні: вона видаватиме по дві тисячі умовних банок консервів за зміну.

— Я дуже добре знаю переробну галузь України, — сказав Олександр Ткаченко. — А тому з певністю можу сказати, що подібного виробничого майданчика немає в жодній із областей. Це чудовий варіант вирішення проблеми забезпечення населення продуктами харчування. Взагалі, форма інтеграції міста і села, запропонована колективною фірмою «Житомирінвест», — це модель, яку треба брати на озброєння в кожній області.

Петро ПРИХОДЬКО.

На фото: О. Ткаченко в цеху вичинки шкур.

УРЯД ПРОПОНУЄ НОВУ СХЕМУ

З інформації заступника міністра фінансів України Віктора ІЛЬЇНА на сесії Верховної Ради 27 січня 1995 року про проект концепції реформування податкового законодавства України

Реалізуючи економічні перетворення, викладені в програмній доповіді Президента України 11 жовтня 1994 року, уряд проводить зміни в податковій системі України в 1995 році в напрямі побудови спрощеного механізму оподаткування, сприйнятності її для кожного платника податку, впровадження принципу справедливості і рівнонапруженості, які б спонукали всіх суб'єктів підприємницької діяльності України виконувати обов'язки щодо сплати в бюджет частини свого доходу на потреби держави.

Верховна Рада України Законом від 2 лютого 1994 року «Про систему оподаткування» затвердила систему загальнодержавних і місцевих податків і зборів та обов'язкових платежів, які є основою для формування державного і місцевого бюджетів і державних цільових фондів.

Закон про систему оподаткування передбачає наявність в Україні 12 загальнодержавних податків і 9 обов'язкових відрахувань, а також 15 видів місцевих податків і зборів.

Фактично з цього переліку не впроваджено в практику три види загальнодержавних податків і платежів, а також приблизно десять видів місцевих податків і зборів — в різних областях по-різному.

Щодо реформування податків уряд передбачає провести зміни в таких видах податків, які є основними джерелами доходів бюджету, — це податок на добавлену вартість, податок з прибутку, прибутковий податок з громадян, акцизний збір, що в загальній сумі становить близько 80 відсотків надходжень до бюджету. Зниження розмірів ставок податків пропонується з урахуванням розширення бази для нарахування податків завдяки скороченню і скасуванню пільг в оподаткуванні, що є фактором справедливого і однакового підходу держави до суб'єктів підприємницької діяльності.

У минулі роки до державного бюджету не надходила майже третина податку з доходів підприємств і близько половини податку на добавлену вартість через пільги в оподаткуванні. Значні доходи громадян також не включалися в оподатковану базу внаслідок різних звільнень.

Водночас враховується й світовий досвід оподаткування як в кризові періоди, так і в періоди економічної стабільності. Запропонована ставка податків з прибутку в розмірі 30 відсотків — одна з найнижчих ставок в порівнянні з країнами Європи. Наприклад, у Німеччині така ставка становить 50 відсотків, в Туреччині та Греції — 49, в Нідерландах — 40, в Бельгії — 39, у Франції — 34, в Чехії — 42, у Польщі — 40, в Угорщині — 36, в Росії — 35, в Білорусі — 30, плюс 5 відсотків на чорнобильський фонд. За прогнозними розрахунками Міністерства фінансів на 1995 рік, доходи бюджету з податку на прибуток становитимуть 143 трильйони карбованців, або 9,3 відсотка загальної суми доходів бюджету.

Необхідно враховувати, що в 1995 році прогнозується зміна структури доходу підприємств, прибутку і заробітної плати і збільшення суми прибутку, звільненої від оподаткування згідно з прийнятим 28 грудня 1994 року Законом України «Про оподаткування прибутку підприємств».

Вважаємо, що для пожвавлення інвестиційної політики, фінансової підтримки виробників товарів є виправданим зниження розмірів стягнення податку з прибутку в бюджет і стимулювання підприємств за рахунок зниження податку при використанні прибутку на реконструкцію, модернізацію виробництва.

Розглядається питання і готується проект закону про встановлення єдиного податку на землю для всіх сільськогосподарських товаровиробників замість прямих податків — податку на прибуток підприємств, податку із власників транспортних засобів, плати за землю, а також податку на майно при збереженні для визначених суб'єктів підприємницької діяльності непрямих податків, які включаються в ціну товарів.

Щодо податку на добавлену вартість, то для пом'якшення негативного впливу на зниження платоспроможності населення запропоновано зменшену, порівняно з минулим роком, ставку податку в розмірі 20 відсотків, яка в основному буде на рівні ставок податків, які застосовуються більшістю країн світу.

За прогнозованими розрахунками на 1995 рік доходи бюджету з цього виду становитимуть 460,7 трильйона карбованців, або близько 30 відсотків від загальної суми доходів бюджету.

Нинішнього року передбачається ухвалити закон України про акцизний збір на тютюн і тютюнові вироби для впорядкування сплати акцизного збору з тютюну і тютюнових виробів вітчизняного й іноземного виробництва.

Відповідним законом намічено ввести податок на майно підприємств, щоб забезпечити ефективне використання виробничих фондів, встановлення оптимальних запасів сировини і матеріалів, готових виробів, а також залучення стабільних надходжень до бюджету.

Планується до суми обрахованого податку на майно включати нараховану суму податку на прибуток, що робить податок на майно підприємств нижчою граничною сумою відрахувань від прибутку до бюджету.

За попередніми розрахунками, виходячи з вартості майна підприємств, сума податку становитиме в розрахунку на рік близько 180 трильйонів карбованців.

Введення податку на нерухоме майно громадян спрямовано на наближення податкового законодавства України до чинної системи оподаткування більшості розвинутих країн світу та залучення додаткових надходжень до місцевих бюджетів. За мінімальної ставки 0,05 відсотка вартості нерухомого майна, що передбачено в проекті закону, намічено отримати 1,6 трильйона карбованців додаткових надходжень до бюджету.

Зміни в оподаткуванні доходів громадян полягатимуть у включенні всіх видів одержуваних доходів до сукупного доходу і оподаткування їх за помірними прогресивними ставками, в залежності від розміру річних доходів громадян.

Незмінною залишається умова прогресивного збільшення ставки податку з більших доходів громадян, а також визначення межі неоподаткованого доходу і категорій громадян, до яких будуть застосовуватися понижені податкові зобов'язання.

Запропоновані ставки оподаткування особистих доходів громадян в межах від 10 до 40 відсотків не відрізняються суттєво від застосованих в інших країнах, більше того, вони є найнижчими.

У нас максимальна ставка оподаткування — 40 відсотків. А в країнах ближнього зарубіжжя такі: в Росії — 35, в Білорусі — 60, у Вірменії — 45, в Казахстані — 60, в Латвії — 35, в Узбекистані — 50, в Польщі — 45, в Угорщині — 44, в Чехії — 44, в Словакії — 42, в Болгарії — 52 відсотки.

У розвинутих країнах Європи ставки прибуткового податку з громадян встановлені в таких розмірах: в Німеччині перша ставка становить 19 відсотків, найвища — 53. В Бельгії — 25 і 55 відсотків, в Іспанії — 20 і 53, в Італії — 10 і 50, в Греції — 18 і 50, в Данії — 22 і 40, у Великобританії — 25 і 40.

За прогнозними розрахунками на 1995 рік доходи бюджету з цього виду податку складатимуть 130 трильйонів карбованців, або 8,5 відсотка загальних надходжень до бюджету.

У 1995 році доход бюджету запропонованою системою податків у відсотках до внутрішнього валового продукту за розрахунками становить 38,4 відсотка.

Торік цей рівень дорівнював 50,7 відсотка, в 1991–1992 роках отримання податків визначалось на рівні 35–37 відсотків внутрішнього валового продукту країни.

Для порівняння рівня податків в Україні з іншими країнами можна назвати за даними 1990–1992 років, що загальні надходження податків до внутрішнього валового продукту дорівнювали в Австрії 41 відсоток, в Данії — 48, Франції — 44, Німеччині — 38, Італії — 39, Нідерландах — 45, Швеції — 58, Великобританії — 37 відсотків.

Це означає, що в цілому рівень податків в Україні, запропонований реформою, не є надмірно високим чи надмірно низьким. Поряд з цим, слід зауважити, що головна функція податкової системи в будь-якій державі — це забезпечення фінансовими ресурсами державних потреб. В Україні не менш важливе значення має забезпечення держави фінансовими ресурсами, і помилковим є твердження, що за допомогою податків можливе розв'язання всіх економічних проблем. Податкові пільги не усувають проблему пожвавлення інвестицій чи зниження рівня цін, але незбалансованість доходів і витрат держави може перекреслити всі найкращі спроби досягти фінансової стабілізації.

На основі викладеного підготовлено проект концепції податкової політики в Україні, який найближчими днями буде розглянуто Кабінетом Міністрів і представлений на розгляд комісій Верховної Ради.

Крим ставить під сумнів нашу незалежність

Президія Верховної Ради України, продовжуючи роботу над урегулюванням ситуації, що склалася у Криму, заслухала інформацію голови Тимчасової депутатської комісії з вивчення політико-правової ситуації в Автономній Республіці Крим Юрія Кармазіна. З огляду на те, що найближчим часом це питання стане предметом обговорення на засіданні Верховної Ради України, пропонуємо читачам стислий виклад цієї інформації.

Загальний висновок комісії такий: незважаючи на прийняття Верховною Радою України постанов «Про політико-правову ситуацію в Автономній Республіці Крим» від 22.09.94 року та «Про виконання постанови Верховної Ради України «Про політико-правову ситуацію в Автономній Республіці Крим» від 17.11.94 року, жодних кроків щодо приведення Конституції і законів Автономної Республіки Крим у відповідність із Конституцією і законодавством України не зроблено. Ці постанови ігноруються.

Більш того, Верховна Рада Автономної Республіки Крим прийняла нові законодавчі акти, які суперечать Конституції та законам України.

Це насамперед засвідчують перипетії довкола державного майна на Кримському півострові. Як відомо, прийняті ті постанови Кабінету міністрів України «Про розмежування державного майна України між загальнодержавною власністю та власністю Республіки Крим» та «Про передачу майна, яке перебуває у загальнодержавній власності, до власності Республіки Крим» дало можливість визначити перелік об'єктів загальнонародної власності, розташованої на Кримському півострові, і розпочати процес їх приватизації. З цією метою там було створено й регіональне відділення Фонду держмайна України.

Однак, вказується в інформації, Верховна Рада Криму приймає свою постанову «Про об'єкти державної власності в Республіці Крим та майно загальносоюзних громадських організацій, розташованих на території Республіки Крим», чим призупиняє чинність постанов Кабінету міністрів України і визнає власністю Криму всі об'єкти загальнодержавної власності, які підлягають приватизації. А іншою постановою Верховна Рада Криму, всупереч закону України й Указу Президента Л. Кучми, визнає за доцільне покласти виконання функцій регіонального відділення ФДМУ на Фонд держмайна Криму, створеного ще 1991 року.

Відповідно діють і державні чиновники Криму. Комісія має заяву першого заступника командувача ВМС України контр-адмірала О. Риженка, який стверджує, що нині терміново реалізують увесь фонд інфрастуктури Чорноморського флоту, котрий згідно з одним із вірогідних варіантів поділу флоту може бути переданий Україні. В інформації наводяться й інші подібні факти. Досить показовий отакий. 8 липня 1994 року член президії Верховної Ради Криму, голова постійної комісії з питань державного будівництва, законодавства, законності і правопорядку С. Нікулін у листі на ім'я російського міністра Ю. Шафраника вказує: «Республіка Крим визнає право федеральної власності на пансіонат «Медвежонок» у Судаку за Міненерго Російської Федерації. Це питання погодження з органами України не потребує».

На думку комісії Юрія Кармазіна, ці та інші обставини мають негайно перевірити наші правоохоронні відомства.

Ще однією суперечністю чинному законодавству України є розгляд кримським парламентом законів «Про місцеві Ради» та «Про вибори депутатів і голів сільських, селищних і районних у містах Рад». Адже згідно із Законом України «Про статус Автономної Республіки Крим» до компетенції вищих органів влади Криму належить визначати порядок організації і діяльності місцевих Рад, органів влади і місцевого самоврядування, а не приймати зазначені закони.

Комісія звертає увагу на те, що Президент Л. Кучма, як гарант додержання Конституції і законів України, у січні цього року на пропозицію Генерального прокурора України скасував частину другорядних актів виконавчої влади Криму, але не скасував інших актів президента Криму, що суперечать нашому законодавству.

Оцінюючи ситуацію у Криму, Ю. Кармазін доповів і про деякі антикримські кроки державних органів та службових осіб Російської Федерації. Ідеться, зокрема, про розгляд Державною думою Росії 23 листопада 1994 року так званого кримського питання, що є виключно компетенцією України, та про відомий візит до Севастополя мера Москви Ю. Лужкова і його нетактовні заяви, що межують із втручанням у внутрішні справи України.

На цьому тлі, на тлі соціально-економічної ситуації на Кримському півострові, яку, на думку комісії, можна характеризувати як критичну, Верховна Рада Криму 23 грудня 1994 року ухвалює так звану «Декларацію про денонсацію Беловезької угоди», чим ставить під сумнів державну незалежність України.

Члени комісії однозначно оцінюють дії Верховної Ради та президента Криму як такі, що порушують законодавство України і не мають намірів проводити його у відповідність до Конституції і законів України. Тому комісія пропонує терміново від імені Президії Верховної Ради звернутися до Президента України з проханням відмінити укази президента Автономної Республіки Крим, які суперечать Конституції України та чинному законодавству; доручити постійним комісіям Верховної Ради терміново розглянути на своїх засіданнях питання щодо політико-правової ситуації в Криму і доповісти про свої пропозиції Верховній Раді України; розглядати питання щодо політико-правової ситуації в Криму на закритому засіданні за участю президента України, всього Кабінету міністрів України та Президії Верховної Ради АР Крим, президента АР Крим і Кабінету міністрів АР Крим у повному складі.

Підготував Анатолій ВЕНЬ.

ХТО ПРОТИ? ТОЙ, ХТО ПІДТРИМУЄ І КРИТИКУЄ,

Розмова Леоніда КРАВЧУКА і головного редактора «Голосу України» Сергія ПРАВДЕНКА про різні гілки влади взагалі і четверту — зокрема

— Леоніде Макаровичу, думаю, що Ви з більшою професійністю, ніж будь-хто з наших шановних співгромадян, стежите за процесами, які відбуваються в нашій державі. Якщо говорити, скажімо, про пресу, що мені найближче, то я бачу певні зміни. Створено Міністерство преси та інформації. Добре, що воно є. І береться сприяти розвитку виробництва газетного паперу. І Боже збав, щоб воно претендувало на якісь контрольні функції або намагалося підміняти судову владу. Але ось створюється і Державний комітет телебачення і радіомовлення. Була Державна телерадіокомпанія — то вже якийсь крок до демократизації телеефіру, тепер — знову Державний комітет. Ще ось утворено Національну раду з питань телебачення і радіомовлення, про яку теж багато говорили. Одразу виникла багатоповерхова споруда, ієрархія. Схоже, що навколо засобів масової інформації чиновник почав плодитися швидше, ніж кролик. А платникам податків треба всі ці структури годувати. І ці структури будуть шукати собі роботу, щоб виправдати своє існування. Як Ви до всього цього ставитеся, як ці речі оцінюєте?

— Це багатопланове питання. Хочу нагадати. Були у нас і Держкомпреси, і Держтелерадіо. Я тоді працював у ЦК, це була сфера моєї діяльності. Тоді весь час виникало на Політбюро і в секретаріаті питання: навіщо Держтелерадіо? Бо тоді Держтелерадіо працювало і як комітет і виконувало функції телекомпанії, формувало матеріал, і транслювало, і визначало. В одній особі юридичній фактично. Держтелерадіо складалося із 46 працівників, а в цілому в системі телебачення тільки в Києві працювало 2,5 тисячі чоловік. Тепер інше. Створюється комітет і окремо —національна телекомпанія, національна радіокомпанія, які, певно, й займатимуться виробництвом духовної продукції. А комітет — організаційними та іншими функціями. Міністерство зв'язку передає комітету технічну базу. І тепер у руках комітету — серйозна сила, серйозні важелі впливу.

— Вбачаю тут одну небезпеку, може, й безпідставно. Міністерство зв'язку, коли надавало частоти і канали різним компаніям, виходило з їх комерційних можливостей. Йому було однаково, які політичні сили за цим стоять. Діють у межах Конституції — і хай діють. А тепер Національна рада може стати у чиїхось руках організацією суто ідеологічною. І ефір матимуть ті, хто підтримує певні сили, а не перебуває в опозиції...

— Все можливо. Ефір, дійсно, не може бути безконтрольним. Бо його можуть заполонити порнографією, жорстокістю, всім, що негативно впливає на формування духовного клімату. Є два шляхи вирішення цього питання. Перший — створення законодавчої бази і чітке виконання закону кожним. Хто не виконує — притягається до відповідальності. Але у нас зміщуються поняття. Коли хтось каже — сильна влада, то не має на увазі закон і чіткий механізм його виконання. У нас сильна влада — це сильна воля, сильна рука, сильне підпорядкування. Ти мені не підпорядковуєшся, отже, у мене немає сильної влади. А треба: ти підпорядковуєшся закону і я теж, я — вища посадова особа, ти — нижча. Але ми вдвох підпорядковуємося тільки законові. Якщо хтось з нас його порушує, чи то Президент, чи редактор газети, чи коментатор телебачення, чи господарник, то на це є суд.

А у нас все перекошено. Багато що, звичайно, пояснюється перехідним періодом, відсутністю достатньої законодавчої бази. Пишуть, мовляв, люди, вимагають порядку, сильної влади. Ну ось і йдемо «назустріч побажанням трудящих»...

— Я не зустрічав жодної тези, під яку не можна було б підвести популістсько-демагогічну, зрештою, яку завгодно базу.

— Абсолютно. Тому кожен крок маємо вивіряти, чи є він дійсно кроком до демократії. Раніше контроль за засобами масової інформації здійснювали відповідні структури ЦК і в парторганах на місцях. Діяли й через державні структури — Держкомпреси, Держтелерадіо. А якими функціями зараз фактично наділять новостворені Міністерство преси та інформації і Держтелерадіо? Для суспільства відповідь на це дуже важлива.

Думаю, що й міністерство, і комітет — це пошук, але, мабуть, варіант не кращий.

— Кажуть, що всяка влада розбещує, а абсолютна влада розбещує абсолютно. Додам і те, що Ви сказали під час минулої розмови в нашій редакції: якщо навіть ангелові дати абсолютну владу, то в нього роги виростуть, оточення про це подбає.

Я спостерігаю сьогодні дивні речі. Скажімо, автор чи група у статті чи у листі, надрукованому в газеті, критикують Верховну Раду. Одразу реакція: ти що, редакторе, в газеті Верховної Ради виступаєш проти Верховної Ради? Або публікація, в якій гостро критикують політику Президента. І одразу запитання: ти що, проти Президента? Ти, може, й проти реформ? І т.д. Та ні, кажу. Я — за Україну. В якій і Президент, і Верховна Рада мають чути, в тому числі й зі сторінок преси, як до їхньої позиції, політики ставляться в різних верствах суспільства. Суцільний «одобрям- с» ми ж уже бачили. Газета, особливо така, як «Голос України», має нести народові інформацію про роботу владних структур і разом з тим давати можливість тим структурам знати, що про ту роботу думають люди. І це, на мою думку, найкраща підтримка. А ті, хто сьогодні огульно співають славу, завтра... Влада, переконаний, має чути все, що про неї говорять. Я пам'ятаю Вас як Президента. Вас преса багато критикувала. Деякі газети просто чіплялися, як реп'яхи. З будь-якого, уявного чи реального, приводу. Були і у Вас у ставленні до такої критики один чи два зриви, на мою думку, були гнівні слова на адресу якогось видання. Але то була Ваша особиста оцінка, особисте ставлення, і від того ніхто не потерпав, і ніхто не чіпляв ярликів, що оця преса пропрезидентська, а оця ще якась. У Вас не було такого ставлення, яке з тривогою помічаю зараз. Що з того може бути?

— Шкала цінностей у суспільстві і в політиці дуже амплітудна. Пам'ятаю, як журналісти і газети, які освідчувалися ледь не в коханні, через деякий час ставали на зовсім протилежний бік. Так само, як і партії і рухи. Час такий, що шкала цінностей у нас дуже слизька. І в менталітеті, в психології людей вона побудована на адміністративно-залежній основі. Ось основна причина поділу, якщо, скажімо, газета виступає проти Верховної Ради чи її керівників. Шкода, але це так. Згоден, що «Голос України» і багато інших видань дають інформацію про те, що думають люди про владні структури. І це на користь справі. І не Президента, до речі, найчастіше критикують, а дії адміністрації Президента. Кожен має свою точку зору. Я теж підтримую Президента в тих діях, які мені імпонують. Але ніхто не має права вимагати ні від мене, ні від будь-якої газети повної і одностайної підтримки. І це нормально, цивілізовано. Але у багатьох з нас ще більшовицька психологія, саме більшовицька, саме партійно- тоталітарна, єдинопартійна. Треба частіше дивитися в дзеркало, посміхатися і казати: я буду вибивати з себе раба щоденно, буду вибивати з себе більшовицьку психологію, більшовицький менталітет і тоталітарний погляд на духовність.

— Згоден з Вами. Наведу тільки один ще приклад. Наприкінці минулого року Голова Верховної Ради Олександр Мороз запросив на розмову головних редакторів більшості київських газет, радіо, телебачення. Всі отримали якусь корисну інформацію, отримав і він її від нас. Потім всі перейшли до іншої кімнати, де був вельми скромно накритий стіл, і випили по келиху сухого вина. За Новий рік. І цікаво, неформально поспілкувалися. Що в цьому поганого? Та нічого. Бо ми всі, і Голова ВР, і журналісти — живі люди, а не манекени, призначені суто для офіційних зібрань. І що ж? В одній з газет, шефа якої на тій зустрічі не було, з'являється інформація: Мороз споює головних редакторів. Те, що колег з того видання при одному імені Мороза починає трясти пропасниця, всі знають. Тому ніхто з того не подивувався. Але як же треба ненавидіти людину, щоб валити на неї що завгодно, а водночас, навіть не помітивши, зневажити всіх своїх колег, яких, виходить, можна у такий спосіб приручити.

Ну що ж нам усім — судитися з тією газетою? Так їй тільки дай той козир — сто разів про те писатиме і хизуватиметься, вестиме, так би мовити, процес...

— Давайте будемо говорити так. Кожен редактор, кожна газета хоче завоювати собі читача. І є різні шляхи для цього. Одні беруть аналітичністю, правдивістю, різнобарвністю поглядів, враховують вікові, освітньо-культурні потреби читачів і багато іншого. А є такі, що цього не вміють. Але ж знаменитим якось треба бути! Герострат спалив храм, щоб стати знаменитим. Збудувати, зважте, не міг, щоб прославитися, тому й обрав те, що йому під силу. Так і тут. Це — перше. Друге. Я не виключаю того, що той, хто більше за всіх кричить, що навколо всі продані і корумповані, діє за принципом «лови злодія». І третє — планка культури, перш за все редактора. Коли він по відношенню до однієї особи згинається так, що ледве поперек витримує, а до іншої вживає набір слів, яких посоромилися б і биндюжники, то це вже свідчить про рівень культури. Дехто, думаю, не розуміє, що йдеться про час, що це все — історія, що це все нагромаджується, складається в архіви, що прийде інший час, з іншими вимірами, і люди почитають і оцінять. Не треба постійно думати, як виглядатимемо в очах часу, нащадків, а просто треба мати людяність. Українська і російська мови настільки багаті, настільки масштабні, що можна знайти слова і толерантні, і водночас дошкульні. Може, комусь і імпонує: он який хоробрий, на першій полосі вилаяв першу чи одну з перших осіб у державі, грубощів он яких наговорив — не боїться. Але ж має бути рівень дипломатичності, рівень культури, одним словом, рівень державного мислення, державної позиції. Не можна зневажати людину, яку народ обрав Президентом чи депутатом, а депутати — Головою парламенту. І при цьому треба вміти критикувати її по суті. Як, між іншим, треба вміти й говорити на її адресу добрі слова. За конкретні справи. А у нас навіть зігнутися перед вищою посадовою особою не вміють.

Я слухаю різні прес-конференції, звіти про різні зустрічі. Знаю Леоніда Кучму як людину з відповідною позицією і як директора заводу, і як депутата, і як Прем'єра, а тепер і Президента. Він людина, яка знає, що вона хоче. Але я не можу зрозуміти старань його оточення створити навколо імідж якоїсь величі.

Звичайно, Президент може мати інформацію про стан суспільства не тільки з преси. Є різні джерела. Та справа в іншому. В тому, що ми це все вже проходили. І нам до минулого значно ближче, ніж до демократії. Отож, сповзання у минуле треба не допустити. Знаю по собі: коли починають, вибачте на слові, лизати живого Президента, то завтра почнуть лизати монумент.

— Щоб післязавтра того монумента скинути...

— Скинути, щоб поставити інший. Або ще гірше. Хто не буде лизати монументи, той буде видобувати каміння для їх побудови... Ось у чому небезпека.

На початку січня було засідання Кабінету міністрів. Засідання як засідання. Я не хочу давати йому оцінку. Але два важких висновки я зробив. Перший торкається і мене особисто. Це спроба тлумачити ситуацію, яка склалася сьогодні в економіці, як провину тих людей, які працювали в КМ у 1993 та на початку 1994 року. Про це бадьоро доповідав і міністр економіки Р.Шпек. Який і тоді був міністром. І тоді на засіданні КМ я його питав: «Будемо лібералізувати, відпускати ціни?» «Ні. Тут треба поступово...» — була відповідь. До речі, голова правління Нацбанку Ющенко, треба віддати йому належне, виступив об'єктивно. Як представник монетарної політики, яку він проводив і коли я був Президентом, і зараз проводить послідовно і уперто. І є аналіз у брошурі Ландика, яку він видав. У другому кварталі 1994 року виробництво збільшилося на 25%, ціни знизилися на 10—12% на основні види продукції: м'ясо, молоко, нафту. Реальні доходи населення зросли майже на 1%, інфляція — з 70% впала до 7%. Це реальні цифри. Я не кажу, що це успіхи, це далеко від успіхів. Але як можна штучно валити на попередників, забувши, що й сам був серед них. А що такі люди скажуть завтра?

З січня по вересень 1993 року Прем'єр-міністром був Леонід Кучма. Півроку тоді Кабінет міністрів мав надзвичайні повноваження. То чому, коли аналізують ситуацію сьогодні, то згадують жовтень, листопад, грудень 93-го і забувають про попередні 9 місяців того року? Невже в макроекономіці так швидко відбуваються зміни?

Не вміють навіть лизати. Вони думають, що це сподобається Президенту, що це потрібно Президенту. І підставляють його. Щоб завтра підставити іншого. Стараються, аж вивертаються.

Тепер подивіться, як виступав Ющенко. Він вийшов, у нього графіки. Без тексту виступу. Бо він володіє ситуацією. Сам аналізує. І каже щиро, без підтасовок.

— Думаю, що люди, які підлаштовують, рихтують цифри, не поважають у першу чергу тих, заради кого, як вони собі це уявляють, роблять такі кроки. А ще небезпечніші вони для справи, біля якої поставлені.

— Так. Коли я чую, скажімо, на прес-конференції, формулювання типу «діє Указ Президента», «діє Постанова ВР», я думаю: то що, не люди там працюють, а тільки діють укази й постанови. А люди наче тільки спостерігають.

І ось мій другий висновок. Мені здалося, що зроблено спробу дозувати інформацію КМ для Верховної Ради. Знаю, що був усний запит до КМ дати письмову інформацію депутатам. З приводу відомого листа В.Масола до О.Мороза, який і критикували на засіданні КМ. До речі, наведені в ньому цифри ніхто не спростував. Той же Ющенко сказав, що у нас повторилася в 94-му осінь 93-го. Це його фраза. І це правда. Інша річ: критикувати Прем'єра не за те, що подав правдиву інформацію, а за те, що його справа не тільки інформацію подавати, але й впливати на ситуацію. Затиск інформації — небезпечний крок. Ще неприємніший — спроба ледь не всіх на засіданні КМ показати, що є вже успіхи.

ЧИ ТОЙ, ХТО ВСІЛЯКО СХВАЛЮЄ?

Я не сподіваюся на швидкі успіхи, і не хочу когось критикувати за їх відсутність. Навпаки, закликаю людей до терпіння. Бо без терпіння ми не досягнемо нічого. Так, я й сам хочу, щоб швидше відбувалися зміни на краще. Але реформи — це справа довгих літ.

Якщо кому мало влади, то це перш за все оточенню. Це я пережив на своїй шкірі. Коли кожен день приходять і кажуть: вас не слухають, вас не...

— У мене до влади одна головна претензія. Я б хотів звірити свою думку про це з Вашою. Я вважав, може, трохи ідеалістично, що нам вдасться уникнути періоду дикого першонакопичення капіталів. Що ми здатні на цивілізованіші кроки. Потім почав розуміти, що — ні. Або соціалізм у нашому казарменому варіанті, або шлях до ринку через дике першонакопичення. Що це — об'єктивно. Або — або. І все ж залишається моя претензія до виконавчої влади перш за все. Чому ми не змогли і не можемо й досі той процес першонакопичення поставити в жорсткі рамки? Тобто створити умови для молодого бізнесу, підтримувати, але через чіткі правила гри. Не через постійну інфляцію. Чехи ж зуміли! Серед багатьох бізнесменів, які звертаються до редакції, я зустрічав одного-двох порядних. Іншим взагалі невідомо, що таке етика ділової людини. Аби лиш урвати від бюджету держави. Рекламу дармову отримати, ще щось. Ставиш перепону — щиро дивуються.

— Тут є, думаю, дві основні проблеми. Первинне накопичення капіталу завжди було диким. У всьому світі воно було диким.

— Але в ті часи світ не проголошував майже нічого про права людини, про соціальні гарантії.

— Втім об'єктивна реальність не змінилася. В гру в першонакопичення в суспільстві включаються люди сміливі і рішучі. Як кажуть, круті. А для крутих закони — це те, що треба обійти або порушити.

Друге. У нас немає чітких і ясних законодавчих норм. Якщо є щось у законі, то немає в кодексі. Якщо є в законі, то немає механізму виконання. А далі — живі люди, які це все забезпечувати будуть. І владні структури. Тому маємо безліч прикладів, коли якогось спритника, здається, вже взяли, але не можна з ним нічого зробити. Бо не можна застосувати закон. І тоді дехто хоче старої схеми — застосувати силу. Заборонити — і все. Закрити комерційні банки і структури.

У нас так: якщо людина щось порушила, то її треба зупинити. Не створити законний механізм, який не дав би й іншим щось порушувати, а закрити. Знайшли якісь недоліки — закрити. Заборонити саму структуру, а не притягти до відповідальності конкретного порушника чи порушників. І народ, до речі, це приймає позитивно.

Ми, здається, переоцінюємо значення, роль і можливості боротьби з корупцією для піднесення економіки. Так, тут немає іншої альтернативи, крім боротьби. Але сама по собі боротьба з корупцією не приведе до піднесення економіки.

Інша справа — межі, законність. Те, що у світі напрацьовано десятиліттями. І боротьба — довга справа. Але сподіватися, що от повернемо вкрадені гроші і станемо багатими, що за рахунок боротьби з корупцією можна поправити всі справи в державі — ілюзія. А на що сподіватися? Скажу. Недавно дивився цікаву телепередачу про Японію. Там почали робити свої Діснейленди. Але вони відрізняються від американських. Японці споруджують міні-міста: Москву, Вашингтон, Сідней. Я подумав: для чого? Це ж такі витрати. Виявляється, у японця така коротка відпустка, що він не встигає поїхати, скажімо, до Москви і щось подивитися. Відпустка — тиждень, кілька днів. І знову — на фірму. Отож і часу тільки на те, щоб оглянути міні-міста.

А ми? Ми з Вами працювали у Верховній Раді. Яке було одне з перших питань? Правильно — тривалість робочого тижня. 40 годин чи 42? Далі. Програми соціального захисту. І побільше. Відпустки? Якомога довші. Хто більші вибив — той борець за народ. Чорнобильцям — чорнобильську. І т.д. А тепер — порахуйте. Скільки виходить? А ще ж свята, суботи, неділі. То скільки ми відпочиваємо? А ще ж — незавантаженість виробництва. Звідки ж узятися національному багатству? У Південній Кореї відпустка становить 9—11 діб. І країна має на рахунку вільних 90 млрд. доларів. А ми маємо лише борги і хочемо весь час відпочивати! Істина стара: праця дає багатство, а не черговий перерозподіл. Президент держави правильно ставить питання: на землі має бути хазяїн. Це я підтримую. Але багато хто й не хоче брати землю. Бо це — відповідальність. Згадайте з історії. Після скасування кріпацтва ще років двадцять багато колишніх кріпаків ходили до панів і просили повернути їх назад. Ось яка психологія. І вона не за день зникає. І якщо на цьому фоні пропагувати, що на боротьбі з корупцією всі розбагатіємо, то це просто небезпечно. Працювати треба тяжко, по-чорному, щоб добре жити. Це треба людям казати, не треба їх жаліти, не треба спекулювати на настроях якоїсь частини. Мовляв, дайте мені владу і вилежуйте боки — я вас усім забезпечу. А такі обіцяльники у нас є.

Отож, нам треба перейти до нових форм життя, до відповідальності за власність, за землю, за державу, за культуру, за мову. Працюючи по-чорному, всі разом.

— Я хочу повернутися до того, що говорив. Бізнесменами можуть бути 5—7 відсотків членів суспільства. І щоб вирізнити саме їх, дати їм можливість організовувати справу, потрібні відповідні закони, відповідні правила. Суспільство нічого не виграє, а програє, якщо багатими стануть звичайні злодії, а не підприємці. Бізнесмен у першу чергу той, хто працює, організує виробництво, забезпечує робочі місця, чесно сплачує податки. Всі не будуть бізнесменами і капіталістами. Є й інший бік. Пригадую розмову з одним шведським фермером у Стокгольмі ще у 1980 році. Той фермер мені казав: так, у нас прекрасна країна, але держава бере з мене забагато податків. Мені не подобається, що за мої кошти, зароблені тяжкою працею, лікують якогось наркомана. Примусово кладуть у лікарню і лікують. Я подумав і сказав: а може, це правильно. Інакше той наркоман нападе на вашу дитину, щоб забрати гроші. На наркотики. І він погодився. Так, йому не подобається лікувати якогось покидька за свої кровні. Але там такі правила для всіх. Суспільство в такий спосіб убезпечує себе.

— Можу продовжити цю думку. Цивілізоване суспільство свідомо турбується про всіх. Скажімо, американець три місяці на рік працює для того, щоб утримувати безробітних і всіх тих людей, яким потрібен соціальний захист. Німець присвячує цьому чотири місяці. Звичайно, окремій особистості це не подобається. Бо трудівник бачить, що серед безробітних є ті, що відверто не хочуть працювати. Але правила існують не для виключень. А щоб був спокій у суспільстві.

— Там — правила. А у нас надто крутими методами робляться капітали. Це ж легко — завод не будував за свої чи колективні, а тільки очолив. І женеш на Захід чи Схід за демпінговою ціною прокат. Куш — на особистий рахунок. Хіба такий думає про спокій у суспільстві чи про щось подібне? А держава через таких спритників не має чим платити за туркменський газ. І беремо кредити. Таким чином, за безпомічність влади стосовно тих структур розплачуватимуться наступні покоління. Хіба це справедливо?

— Звичайно, ні. Є ще дуже важлива думка. Ми ведемо мову про 5—7 відсотків людей, про правила гри для підприємців. Уявіть, що ці правила вже діють. А 95 відсотків будуть і далі відпочивати ледь не три місяці на рік? Тоді знову будемо ділити саму лише бідність порівну. Я за те, щоб усі грали за правилами. Але щоб усі зрозуміли, що тільки працею можна щось зробити.

Значить, знову ж таки єдиний шлях — всі мають підтримати реформи не словами, а ділами, роботою, податками. В Україні — 14 мільйонів пенсіонерів, а ще військо, органи безпеки, правоохоронні органи, армія управлінців, чиновників. І все це живе і діє за рахунок тих, хто створює матеріальні блага. Не буде підйому матеріального виробництва, то все інше не дасть нічого.

— Як же організувати владу? Щоб і армія чиновників була мінімальною і ефективною, і щоб влада своїми законами, указами, рішеннями максимально сприяла пожвавленню економіки?

— Зараз у Верховній Раді обговорюємо проект президентського закону про владу. Навколо нього було і буде ще багато дискусій. Скажімо, я не можу уявити, як Верховна Рада буде голосувати у другому читанні. Хвилює головне. Якщо сьогодні Україна до економічних реформ готова, то соціалізм вже повернутися не може. Та до політичних широкомасштабних реформ Україна ще не готова. У березні і в червні минулого року владу сформовано легітимно. Тому законом реформувати всю систему обраної влади є передчасна, не досить продумана дія. Президент правий в одному. Я його тут підтримую. Потрібно, щоб він мав у підпорядкуванні вертикаль виконавчої влади і Кабінет міністрів. Тому що я, будучи Президентом, мав більше влади на місцях, ніж він зараз. У мене були мої представники. Він же міг тільки щось делегувати головам облрад. Але що це означає, коли нема зворотної відповідальності? Тут потрібно підтримати Президента, якщо ми хочемо реформ. Сформувати вертикаль виконавчої влади. Внести певні доповнення до Конституції, якщо треба, а саму вертикаль можна утвердити простим законом. Тобто — підпорядкованість місцевих органів, повноваження місцевих органів, обмеження повноважень місцевих Рад. Бо вони надто великі. І все це можна розумно зробити. Без загострення між гілками влади. Але реформувати всю систему влади, думаю, просто нереально.

Дехто каже: якщо Верховна Рада і Президент таки не домовляться, тоді — референдум. Вони не уявляють, що таке — референдум. Він започаткує ще небачене загострення в Україні, яке просто важко спрогнозувати. Бо дасть можливість регіонам провести свої референдуми. В Криму — про статус Криму, ще десь — про двомовність, про вільні економічні зони з невідпрацьованими законами. І що зробиш з тим голосуванням — адже то волевиявлення народу.

Отож, я б радив йти тим шляхом, про який сказав вище: Президенту потрібна підзвітна йому вертикаль. І в цьому його треба підтримати.

Давайте поставимо все на практичну основу. Хто сьогодні заважає Президентові формувати Кабінет Міністрів? Та він може завтра призначити ще 5 віце-прем'єрів чи ліквідувати ці посади, може створити 20 міністерств, може скасувати 30, може призначати міністрів. Всіх, крім одного прем'єра. Чи є хто з міністрів, які не підпорядковуються йому? Хіба є такі? Отже, тут проблеми немає. Є певна проблема з Верховною Радою. Тут я згоден з Президентом: Верховна Рада не повинна втручатися у виконавчі функції. А вона постійно до них сповзає. То їй сіяти треба, то пальне закачувати. Синдром Політбюро. І від нього треба вилікуватися. І правим, і лівим. Якщо ж ми таки приймемо проект закону про владу й у другому читанні таким, як він є, то — знову проблеми. Скільки статей Конституції треба скасувати? Коли це зробити?

Далі — суто правове питання. У нас у Конституції нема поняття конституційного закону. Кажуть, воно є в регламенті. Але регламент — внутрішній закон Верховної Ради. Він не має сили за межами ВР. Нам сьогодні з розумом все треба робити, не загострити ситуацію в середині держави. Я хочу, щоб президентство Леоніда Кучми принесло успіхи нашій державі. Бажати іншого може тільки той, кому не болить доля України. Я хочу, щоб між гілками влади було мінімум тертя, щоб кожна справно виконувала свою роботу.

— Повернусь до свого, професійного. Чи можна побудувати демократичну державу не з хворими, а з нормальними гілками влади без незалежних засобів масової інформації? Сьогодні ж деяким газетам, телебаченню дають кошти з бюджету і кажуть: служи. Тим, хто ці гроші дав. А дав їх якраз платник податків, а не розпорядник. А платник податків якраз і зацікавлений у незалежній пресі. Давно вже слід дотувати всі ЗМІ через ціни за доставку, через непряму дотацію, одним словом. Бо чи можна говорити про демократію, коли преса буде одноманітна, одностатева, і комусь особисто віддана?

— Звичайно, не можна. Хочу також, щоб зрозуміли позицію людини, яка випробувала на собі пресу, персонально випробувала. Чому така реакція на критичні виступи? Бо це — публічно, на весь світ. Друге — боляче, коли преса говорить неправду. І третє. Коли вона говорить мовою, далекою від цивілізованості і демократичності. Тому й така реакція. І непросто зупинити себе, щоб не цикнути, не гаркнути. Тут треба мати неабияку мужність і витримку.

— Згоден. У пресі чимало й малокультурної критики. Але якщо хто не має витримки — хай не пнеться до влади. Може, інший знайдеться. Де ж одразу взятися ідеальній пресі у нашому суспільстві?

— Хочу додати, що не тільки преса має вдосконалюватися. Коли зараз у Верховній Раді деякі депутати звинувачують Президента у всіх смертних гріхах, то вживають слова, я б сказав, далеко не парламентського гатунку. Цього не можна допускати. Хто поважає державу — й не подумає ображати її Президента чи Верховну Раду. Критикувати — так. Але без зневаги і образ. Нормальна критика й сприймається нормально. І служить справі. Видно ж, коли хочуть порадити, принести користь, а коли зневажають або й ненавидять так, що аж слина летить. А засоби масової інформації мають були незалежними, це — ясна річ. В першу чергу — економічно. От ми сьогодні ведемо цю розмову, висловлюємо свої думки, певне занепокоєння з різних приводів, розмірковуємо. І критика є в наших словах. Але коли вона висловлена по-людськи, то хіба скажеш, що ми проти Президента чи Верховної Ради.

Думаю, що ця наша розмова—застереження. І якщо ми започаткуємо такі розмови на різних рівнях, то далі можна розкласти це на конкретні сфери: духовності, економіки, сферу самої преси і її ролі, сферу права, Конституції, врешті-решт, сферу службових стосунків. Щоб, скажімо, і між нашими міністрами була висока культура стосунків, не згиналися вони до такої межі, коли втрачаєш власне обличчя, власну постать, власне «я».

— У мене інколи виникає думка, що на деякі заходи непогано б запрошувати дорослих дітей наших урядовців. Аби вони бачили, як поводить себе їхній батько-міністр. Дивись, той і посоромився б підлещуватись...

— Коли я був Президентом, та й зараз, коли якесь моє інтерв'ю по телебаченню передається, то мої дружина, син уважно дивляться. І немало критикують. Неприємно буває, звичайно. Але ж вони хочуть, щоб було краще. Так що маєте рацію: коли б певні наші дії бачили наші сім'ї, ми б прагнули діяти краще, благородніше. Уявляєте, дитя каже: тату, а ти — підлабузник. Наші рідні хочуть, щоб ми мудро будували державу, нове суспільство, нові стосунки. Скажімо, мій досвід оплачено народом. І я все розказую, зустрічаюсь з колегами-депутатами, зустрічаюсь у комісіях. Я маю ще що сказати, маю досвід. Я перший прийшов за стіл Президента України, не маючи перед собою жодного папірця, жодного проекту Указу. Сьогодні Леонід Данилович може скасовувати мої Укази. Я не маю нічого проти цього. Але він уже їх має перед собою — правильні чи неправильні... Він має положення, має якісь напрацювання, він може з ними не погоджуватись, він може все це робити краще, але то він уже робить наступний крок. Це і є цивілізованість. Продовжувати корисне і відкидати те, що не витримало випробування часом. Це нормально.

Держава наша — молода. І ми всі ще тільки вчимося бути господарями у своєму домі. Але є вже і якийсь досвід. Та й досвід сусідів по планеті, ближчих і далеких, має ж таки нас учити.

— Спасибі за розмову.

На початку тижня

У кого немає серця...

Зустрічаю його коли не щовечора, то кілька разів протягом тижня у підземному переході на Хрещатику. Чоловік похилого віку з рядами орденських планок на старенькому піджаку пропонує:

— Підпишіться за повернення в Союз... Підпишіться...

— Ви збираєте ці підписи для якоїсь партії?

— Я сам собі партія, — без виклику відповідає він. — Підписи надішлю до Верховної Ради. Адже щось треба робити.

А вчора по телебаченню промайнув кадр: нечисленний мітинг, де оратори без сліз, з нахрапом вимагали повернення до СРСР, денонсування Беловезьких угод. Ці вже точно, не від нужденного життя.

З приводу цих двох фактів існує роз'яснення Міністерства юстиції України про те, що такі дії кваліфікуються як заклик до насильницької зміни територіальної цілісності держави і тягнуть за собою позбавлення волі до семи років.

А ви покарали б отого одинокого ветерана, який про «насильницьку зміну», я певна, і не здогадується, бо збирає підписи лише тому, що тоді жити було краще?

Не буду коментувати заклики політиків про реанімацію СРСР, бо, здається, краще, ніж про це сказав Олександр Мороз, і не придумаєш: «Коли хтось скаже, що він не шкодує за СРСР, то в нього немає серця, але у тих, хто хоче його повернути, немає голови».

Не ручаюсь за точність цього вислову, але по суті — надзвичайно точно. Як і в Леоніда Кучми, що закликає «не розхитувати човен».

А отой старий, що в переході на Хрещатику, не йде мені з думки. Покарайте його, якщо у вас немає серця. Але йому не до політики: кращого життя, ніж у СРСР, він не бачив. Тому й збирає підписи. То чи не привід це для політиків, щоб замислитись: як нинішнє життя зробити коли не кращим, то хоч би спочатку таким, яким воно було раніше?

Знаємо, що робимо...

***З** УСІХ уламків радянської імперії, що розпалася, важко було уявити собі менш імовірного кандидата на успіх, аніж Киргизстан.*

Ця республіка, що не має виходу до моря, розташована між пустелею на заході Китаю, Таджикистаном, що розпадається, Казахстаном і Узбекистаном, потенційно багатими, але бездарно керованими диктаторськими режимами країнами, не має значних запасів нафти або природного газу. Її населення — за останніми підрахунками, приблизно 4 мільйони чоловік — було здебільшого кочівниками до 30-х років, коли Сталін примусив їх вступити до колгоспів або тікати до Китаю.

Президент цієї республіки Аскар Акаєв, колишній президент Киргизької академії наук, сповідує економічні теорії, які, м'яко кажучи, незвичні.

Але західні економісти пророкують, що наступного року Киргизстан стане першим членом СНД, що досяг позитивного промислового зростання з 1991 року, коли відбувся розвал Радянського Союзу. Щомісячні темпи інфляції вдалося скоротити з 40 відсотків до однозначних цифр здебільшого завдяки тому, що Акаєв суворо дотримується програми ринкової лібералізації, обмеження кредитів і скорочення державних витрат, запропонованої йому Міжнародним валютним фондом 1991 року. Президент Світового банку Льюїс Престон, відвідавши у листопаді республіку, був вражений успіхом реформ. «Я ставитиму це за приклад майже всім», — сказав він.

Яким чином Акаєв досяг такого успіху?

— «Спочатку має бути хаос, — каже він. — Цілковитий хаос у всіх сферах економіки. Ви спостерігаєте за тим, у якому напрямку розвивається цей хаос, і зрештою ви можете почати управляти цим хаотичним рухом».

Його експеримент у сфері ринкової економіки аж ніяк не завершено. У цієї республіки є колосальні невичерпні запаси корисних копалин, у тому числі вона посідає сьоме місце в світі щодо запасів золота.

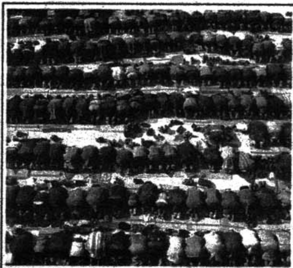
Проте без значного вливання іноземного капіталу киргизька економіка зрештою може виявитися яскравою, але непотрібною коштовністю.

У столиці республіки — Бішкеці, яка загалом має безбарвний вигляд, багато жителів будують розкішні нові будинки, а при цьому вони нічого не повідомляють про те, звідки у них є гроші на таке будівництво.

Перехід до демократії виявив неприємні речі. У вересні президент, який призначає на пости кращих представників киргизької інтелігенції, відмовився від спроб працювати разом із законодавчим органом, у якому домінуючу роль відіграють партійні чиновники радянської епохи; він розпустив парламент і призначив проведення нових виборів на лютий. Деякі представники опозиції звинуватили Акаєва в тому, що він показав себе як іще один пострадянський диктатор.

Це грубе перебільшення, бо Киргизстан — єдина республіка Центральної Азії, що не оголосила поза законом політичну опозицію. Сам президент висловлює незмінну віру у виборців, економіку та в самого себе. «Ми знаємо, що робимо, — каже Акаєв. — У політичній сфері ми називаємо це демократією. В економіці це називається ринком». Якщо він зможе довести до кінця розпочату справу, це називатиметься дивом.

«Ньюсуїк» (США).

Хроніка. Факти. Події

• Париж

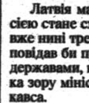
Відданий соціалістам

Президент Франції Франсуа Міттеран, котрий залишає свою посаду в травні, підтримуватиме на виборах кандидата від соціалістичної партії, хто б ним не став. Він закликав свого майбутнього наступника на президентському посту продовжувати процес європейського будівництва і охороняти демократію у Франції.

• Рига

Вступивши до ЄС, замкни кордон

Латвія має бути готова до того, що її кордон з Росією стане східною межею Європейського Союзу. Тому вже нині треба створювати на кордоні режим, який відповідав би прийнятому між країнами — членами ЄС та державами, що не входять до співтовариства. Така точка зору міністра закордонних справ Латвії Валдіса Біркавса.

• Нью-Йорк

Ще одне вогнище напруженості

Генеральний секретар ООН Бутрос Галі висловлює серйозну стурбованість у зв'язку із загостренням відносин між Еквадором і Перу внаслідок прикордонного конфлікту в районі Анд й готовий надати будь-яку допомогу для послаблення напруженості між цими країнами. Про це йдеться в заяві, розповсюдженій від імені Генерального секретаря ООН у її штаб- квартирі.

• Тбілісі

Не хочеш? Змусять!

Процес повернення біженців на територію Абхазії має завершитися до 15 травня, тобто протягом терміну чинності мандата російських миротворчих сил у зоні грузино-абхазького конфлікту. Якщо цього не станеться, конфлікт вирішуватимуть іншими методами, можливо, силовим шляхом. Про це заявив керівник Комісії з урегулювання конфліктів у Грузії, депутат парламенту Джаба Іоселіані.

• Душанбе

Свято без кровопролиття

Таджицька опозиція оголосила про одностороннє припинення вогню на період мусульманського посту в місяць рамадан, який розпочинається 1 лютого. Як сказав у інтерв'ю тегеранському радіо заступник лідера Ісламського руху Таджикистану Ходжиакбар Тураджонзора, це рішення прийнято з метою надання посередницькій місії ООН можливості для організації чергового раунду міжтаджицьких переговорів.

• Москва

Заперечує, але робить

Фірма «Ритуал» заперечує інформацію газети «Московский комсомолец» про отримання замовлення від Міністерства оборони РФ на виготовлення 250 цинкових трун для Чечні, проте... «цинки» робить.

За мужність — годинник

На 1-ому Московському годинниковому заводі виготовлено партію годинників з портретом загиблого чотири місяці тому журналіста «Московского комсомольца» Дмитра Холодова.

Виготовлено годинники на прохання Виконавчого секретаріату Міжнародної конференції журналістських спілок — організатора конкурсу «За мужність і професіоналізм». Годинники разом із премією, лауреатським знаком і Почесним дипломом вручатимуть переможцям конкурсу.

До участі в конкурсі «За мужність і професіоналізм» запрошено журналістів Росії, СНД та інших країн, котрі пишуть про мафію, корупцію, злочинність, ризикують життям під час стихійних лих, катастроф, на війні.

МИ ПОВАЖАТИ СЕБЕ ЗМУСИМ?

***П**РО незаконне й насильницьке затримання українського судна «Сіріус» у порту Хошіміна ми розповідали в «ГУ» за 4 січня цього року. Як же далі розвивалися події?*

11 січня суд міста Хошіміна прийняв рішення звільнити «Сіріус» без будь-яких обмежень і стягнень. Це рішення підтверджувало незаконність усіх дій проти українського судна та його команди. Разом із представниками «Бласко» моряки терміново підготували теплохід для виходу в порт призначення. Та в'єтнамські митники й адміністрація порту відмовилися оформляти необхідні документи. Судно знову зосталося в полоні.

Чим же керувалися чиновники, творячи нову сваволю? Виявляється, листом віце-прем'єр-міністра Фам Ван Хая від 16 січня. Його тон дивує не тільки своєю категоричністю, а й тим, що про український вантаж мовиться як про фонди, котрі належать в'єтнамському урядові. Навіть наказано вантаж (10139,59 тонни) використовувати лише для будівництва на території провінції.

Мабуть, зовсім уже кепські економічні справи братньої країни, якщо її чиновники піратським способом присвоюють майно України.

Виконуючи доручення Кабінету міністрів України стосовно дій Міністерства закордонних справ щодо визволення судна «Сіріус», міністр Г. Удовенко інформував першого віце-прем'єра В. Пинзеника про дипломатичне листування із в'єтнамською стороною. У листі міністра прозвучала цікава думка: відповісти адекватно. Адже зараз в одному з портів України перебуває в'єтнамське судно.

Не зовсім цивілізований спосіб розв'язання конфлікту? Так. А що накажете робити? Адже двох моряків «Сіріуса» вже евакуйовано додому через різке погіршення здоров'я, а ще шестеро потрапило до лікарні, підхопивши хворобу Боткіна. І коли вони нас несусвітною спекою випробовують, то ми можемо спробувати холодом.

А коли серйозно, то про взяття в полон екіпажу і зазіхання на майно України настав час поговорити на міжурядовому рівні. Адже тільки так ми зможемо примусити рахуватися з нами як з країною, що може захистити своїх громадян.

І коли за столом переговорів з'ясується, що економіка В'єтнаму потребує нашої допомоги, давайте її надамо. Цивілізовано. На урядовому рівні.

Олександр БІЛИК.

Ювілеї

Береш плюс здоров'я

***М**ІНІСТЕРСТВО охорони здоров'я України нагородило Почесною грамотою доктора Йожефа Береша.*

У ній ідеться, що видатний угорський вчений-гуманіст відзначається за вагомий внесок у надання гуманітарної допомоги населенню України, створення спільного підприємства «Лубнифарм» з виготовлення лікарського препарату «Краплі Береша плюс», що їх застосовують для профілактики й лікування дітей з ослабленою імунною системою, онкологічних хворих і тих, хто постраждав внаслідок аварії на ЧАЕС.

Препарат доктора Береша добре відомий в Україні, бо з його допомогою тисячі людей позбавилися від важких недугів. «Краплі Береша плюс» увібрали в себе цілу аптеку, адже вміщують 14 найважливіших мікро- і макроелементів, необхідних для життєдіяльності людини і які сприяють зміцненню імунної системи, що убезпечує від хвороб.

Але ж і тим, хто на здоров'я не скаржиться, краплі не завадять, бо вони запобігають головним болям, простудам, іншим захворюванням.

От які ліки винайшов угорський професор, якого нині знає увесь світ!

А 7 лютого доктору Берешу виповнюється 75 років. Тільки ж хто в це повірить, якщо не зазирне до паспорта? Його енергії, бадьорості, оптимізму, працездатності можуть позаздрити й молоді. Він постійно в русі і в роботі. Нові його препарати, зокрема «Віталін», який недавно з'явився в аптеках України, — тому свідчення. Тож дай вам Боже здоров'я, докторе Береш!

Валентина ПИСАНСЬКА.

На знімку: доктор Йожеф Береш.

Експрес-інтерв'ю

Про злагоду і реформи

Говорить Надзвичайний і Повноважний Посол Румунії в Україні Іон Бістреану:

— Нещодано в Бухаресті підписано спільний протокол між Партіями — соціальної демократії Румунії, національної єдності румун, Велика Румунія та соціалістичної праці. Такий документ укладено політичними силами, репрезентованими в нижній палаті парламенту, продовжуючи демократичні перетворення. Це і пошук суспільної злагоди.

— Чи не створена цим закрита коаліція на підтримку дій нинішнього уряду Румунії?

— Ні, хоча згадані партії і раніше співпрацювали. Я б назвав це закликом до згоди всіх, хто хоче поглиблювати реформи. Тому протокол відкритий для всіх політичних сил країни.

Записав Тарас ПЕТРІВ.

До ринкових відносин — але яким шляхом?

Сьогодні Україна впевнено стала на шлях ринкових реформ. Усі, і «ліві», і «праві», підтримавши доповідь Президента «Шляхом радикальних економічних реформ» на Верховній Раді України, розуміють, що альтернативи ринковим відносинам немає.

Але тепер, доки ми ще на перехідному етапі, потрібно врахувати, що перед нами відкривається два шляхи: або ми йдемо найкоротшим, найлегшим шляхом — до кола слаборозвинутих країн, або ми виборюємо свій нелегкий, тернистий шлях до кола розвинутих країн, де нас не дуже чекають.

Умовно кажучи, в ринкових відносинах чітко проглядається два типи країн — слаборозвинуті і розвинуті країни...

Яскраве сяйво добробуту, благополуччя і перспективи освітлює життя розвинутих країн, а на слаборозвинутих це сяйво також позначається, але вже як тінь від розвинутих.

Оскільки Україна ще має шанс вибору на стратегічному шляху до ринкових відносин, то дуже важливо саме зараз виділити те спільне, що є і у слаборозвинутих, і в розвинутих країнах, і вказати їх відмінності, щоб свідомо вибоювати свій шлях, щоб стратегія керівників відповідала можливостям народу та держави.

Оскільки про ринкові відносини останніми роками написано дуже багато, то я обмежуся тільки ключовими словами.

Отже, що ж є спільного, в цілому, для країн з ринковими відносинами? Це:

— приватизація;
— лібералізація;
— стабілізація.

Ці поняття є основними для слаборозвинутих країн.

Для розвинутих країн у ринкових відносинах характерні ще два, а саме:

— соціальний захист;
— регулювання ринкових відносин.

Причому дві останні функції (соціальний захист та регулювання) — це державні функції. Особливістю є те, що чим більша частина населення потребує соціального захисту, тим чіткішою і жорсткішою має бути функція державного регулювання. А оскільки у нашому суспільстві основна маса населення потребує соціального захисту (понад 80 % населення проживає за межею бідності), то функція державного регулювання має бути цілеспрямованою, гнучкою і, нарешті, ефективною.

Отже, цілком слушним і обґрунтованим є прагнення Президента мати чітку вертикаль виконавчої влади, що викладена у конституційному Законі «Про державну владу та місцеве самоврядування в Україні».

Характерною ознакою слаборозвинутих країн є їхня економічна залежність від розвинутих країн на фоні політичної незалежності.

Але міць, ступінь незалежності тієї чи іншої країни в світі визначається ступенем, рівнем її економічної самостійності і здатністю економічно, а з рештою й політично впливати на інші країни.

Отже, необхідною умовою для того, щоб бути впливовою, розвинутою країною в світі, є не стільки кількість населення, кількість збройних сил, величина території, яку вона займає, а, в першу чергу, ступінь економічної незалежності держави і рівень наукомістких конкурентоспроможних виробництв у загальному обсязі виробництва.

Найважливішою інтегральною оцінкою економічної незалежності держави є відношення обсягу імпорту до національного валового продукту. Наприклад, у США це відношення становить 9,5 %, в Японії — 13,6 %, а в Україні — понад 50 %.

Таким чином, для України, якщо вона прагне потрапити у коло розвинутих держав, стратегічним є підвищення рівня економічної незалежності.

Коли ж продовжити загальну характеристику ринкових відносин, то ідеальною моделлю для них є саморегульовані, суто ринкові відносини, побудовані на конкуренції як у межах однієї держави, так і в межах їх сукупності.

Але, з урахуванням різного рівня розвитку країн, для слаборозвинутих країн якраз характерна саморегуляція, тобто невтручання уряду в економічну діяльність підприємств в межах своєї держави і ознаки регулювання, впливу на їх економіку ззовні, тобто з боку розвинутих країн.

Все це якраз і характеризується лібералізацією зовнішньоекономічної діяльності — однією з головних вимог Міжнародного валютного фонду.

Отже, для слаборозвинутих країн характерна незахищеність свого ринку, свого виробника і слабкий регулювальний вплив уряду на економіку в своїй державі.

Для розвинутих держав характерний системний підхід їх виконавчої влади (уряду), її вплив і, отже, регулювання, як правило, економічними методами економіки не тільки в межах своєї держави, а і в інших державах, де є їхні економічні інтереси.

Міжнародний поділ праці в межах ринкових відносин характерний тим, що слаборозвинуті держави є, як правило, сировинними придатками розвинутих держав, у слаборозвинутих сконцентровані екологічно небезпечні матеріало- та енергомісткі технології. Для розвинутих держав характерна стійка тенденція зайняти нішу постіндустріальних держав — держав з інформаційними, наукомісткими технологіями, технологіями виготовлення сучасних видів зброї.

Маючи потужний, але з незавершеними технологічними циклами в межах України, виробничий та ще невтрачений неабиякий науково-технічний потенціал, сировинні запаси з багатьох видів матеріалів, вигідне географічне положення, Україна повинна відкинути методи «шокової терапії», враховуючи негативний досвід країн Східної Європи та Росії, в яких не вживалися відповідні заходи для збереження інтелекту нації, виробничого потенціалу, захисту власного ринку та власного виробника, і шукати свій шлях до кола розвинутих держав, керуючись здоровим глуздом та інтересами свого народу.

Яким же чином Україна може посісти достойне місце серед розвинутих країн світу і чи має вона для цього підстави?

Для цього потрібно розв'язати два стратегічних завдання. Найперше: досягти необхідного рівня економічної незалежності.

Друге: піднятися до рівня сучасних технологій і якості наукомісткого, енерго- та матеріалозбережного, конкурентоспроможного виробництва.

Єдиним у ринкових відносинах шляхом розв'язання цих двох стратегічних проблем є структурна перебудова економіки України на основі сучасних технологій за опори на власний науково-технічний потенціал, на власне виробництво плюс зростання частки кооперації в межах України.

Конкретним механізмом розв'язання цих проблем є розробка пріоритетних державних надгалузевих програм, які б відповідали вимогам ринку та спиралися б на реальний науково-технічний, технологічний та сировинний потенціали України. Це мають бути в першу чергу програми:

— виробництва, зберігання та переробки сільськогосподарської продукції;
— енергозабезпечення;
— машинобудування;
— хімічні технології для забезпечення потреб сільського господарства, медицини, машинобудування тощо;
— транспортні засоби (автомобілі, літаки, кораблі, тепловози, тролейбуси тощо);
— космічні технології;
— соціальні програми, в першу чергу житлова програма для широких верств населення.

В організаційному плані сьогоднішня структура виконавчої влади не сприяє розв'язанню саме цих стратегічних завдань. Доцільно було б у структурі Кабінету міністрів виділити на чолі з віце-прем'єром окремий напрям структурної перебудови та нових технологій, який міг би спиратися на весь наявний науковий, виробничий та сировинний потенціали України і організувати виконання стратегічних державних програм України. Фінансування цих програм можна було б побудувати таким чином, щоб кошти на них виділяти лише тоді, коли програми спираються в першу чергу на науково-технічні та технологічні доробки України за сформованої відповідної кооперації, перш за все в межах України. Іноземні інвестиції та допомогу доцільно спрямовувати в першу чергу на реалізацію пріоритетних програм.

Досвід розробки конкретних програм показує невичерпні можливості України, про які інколи не підозрюють навіть досвідчені і дуже авторитетні керівники підприємств і галузей.

Слід відзначити, що не завжди враховується та обставина, що економіка України перехідна, а ми застосовуємо до неї закони усталених ринкових відносин.

Сьогодні на заваді реалізації згаданих програм виникає нова перешкода — це відсутність патріотизму у тих представників структур, які вже накопичили капітали. Замість того, щоб набратися терпіння і вкладати кошти у виробництво в своїй державі (за прикладом ділових людей розвинутих країн), вони поспішають закупити за кордоном все підряд — і те, що може виробляти Україна, і те, чого не може. Подекуди тимчасова вигода знищує патріотизм, турботу про майбутнє своєї держави. Така діяльність наближає нас до кола слаборозвинутих країн. В умовах, що склалися, потрібна продумана система захисту свого виробника, збереження інтелекту нації, своєї системи освіти та науки. Тут теж доречний досвід розвинутих країн.

Нарешті, потрібна радикальна зміна в грошово-фінансовій системі — від системи, що цілеспрямовано знищувала власного виробника, потрібно перейти до вирішення протилежного завдання — сприяти розвитку власного виробництва. Бо коли немає сприяння розвиткові власного виробника, то, хочемо того чи ні, ми сприяємо прямо або опосередковано розвиткові виробництва іноземних фірм.

Сьогодні всіма нами має оволодіти одна-єдина думка та турбота: що б ми не робили — підписуємо міжнародні угоди, розробляємо програму, відкриваємо спільні підприємства тощо — ми повинні пам'ятати, що все це буде корисним Україні тільки і тільки тоді, коли це веде до створення робочих місць безпосередньо в Україні.

Гадаю, нам уже досить досвіду різного типу «допомог», які вели до створення робочих місць в іноземних фірмах, а подекуди і втрати робочих місць в Україні. Досить вказати на досвід будівництва житла для військовослужбовців, які поверталися з Німеччини після її об'єднання. Хто тільки сьогодні не будує в Україні, коли зростає безробіття наших будівельників!

Завданням нової грошово-фінансової системи є:

— зменшення податків з виробників (новий закон про оподаткування вже розроблений Верховною Радою і прийнятий у першому читанні);
— лібералізація оплати праці з метою підвищення купівельної спроможності населення (збільшення приблизно на порядок рівня зарплати за тих само цін і збереженні курсу карбованця щодо іноземних валют);
— пріоритетне кредитування виробництва під прийнятні процентні ставки (політика дорогих грошей сьогодні шкідлива для держави);
— перехід до власних конвертованих грошей за заборони обігу на терені України іноземних валют (припинення доларизації нашого виробництва);
— встановлення розумного балансу цін і рівня зарплати (за переходу на власну валюту доцільно одночасно перейти на світові ціни і світові зарплати), що дасть можливість уникнути прямого опанування нашим ринком через штучне знецінення наших грошей.

Отже, ще не все втрачено! Потрібна віра в свій народ, у його талант і працелюбство! Потрібно не повторити помилок наших сусідів! Очевидно, що перехід до ринкових відносин може бути не нищівним, у кращому разі безболісним, якщо ринкові перетворення започатковуються у виробництві, а потім поширюються на сферу обслуговування, посередницькі структури, грошово-фінансову систему. А якщо розпочинати навпаки, як це часто робиться, то тоді дійсно виробництво відходить на другий план, і звідси відомі наслідки.

Потрібно керуватися здоровим глуздом та інтересами свого народу і виважено ставитись до порад хай навіть досвідчених експертів, бо вони виходять із чужого досвіду, який не завжди прийнятний для України.

До ринку є два шляхи — або в коло слаборозвинутих країн, або в коло — розвинутих.

Яким же шляхом іти Україні?

Михайло ПАВЛОВСЬКИЙ,
член Президії Верховної Ради України, заслужений діяч науки та техніки України, віце-президент Академії технологічних наук України.

Все опять повторится сначала?!

До розробки плану і бюджету на 1995 рік

План — закон, бюджет — закон

Таким було незмінне гасло багатьох десятиріч життя планової системи колишнього Союзу. А чим є ці економічні поняття для економіки незалежної України? Також законом, засобом досягнення мети в економічному розвитку, інструментом державного регулювання.

Перший план соціально-економічного розвитку і бюджет незалежної України було затверджено у червні 1992 року як десятий варіант. 1993 року було 5 варіантів, і він (бюджет) був прийнятий у квітні того ж року, 1994 року — 6 варіантів і останнє затвердження на ВР України 2 місяці тому, торік у грудні.

Характерними особливостями всіх прийнятих документів були дві: після прийняття плану та бюджету вони ставали одразу ж нереальними, і не тільки в цифрах виконання, але й за структурою, балансовими співвідношеннями. В жодному з них не було чіткого, визначеного й надійного стрижня роботи. Ідеологія цих документів у різні роки й у різних варіантах доходила до крайнощів: від використання більшою мірою адміністративних важелів управління до максимальної лібералізації господарчих відносин.

Але, незважаючи на декларування в різних доповідях та постановах, що план і бюджет є найважливішим інструментом державного регулювання, вершиною економічної політики, що проводиться, на практиці видно, що органам державної влади так і не вдалося освоїти важелі управління й регулювання економічними процесами, забезпечити державний контроль за їх проходженням.

Чи повториться в цьому році сумний досвід минулих літ? На що потрібно зважити, щоб уникнути помилок, адже час на затвердження планів і бюджету на 1995 рік у законодавчі строки вже минув, а ні початку ні кінця цьому процесові поки що не видно.

1992 року в програмі економічних реформ і політики України, поданій Міжнародному валютному фондові, було зазначено, що стратегічним напрямом є формування змішаної економіки, яка спирається на багатоманітність конкуруючих між собою суб'єктів господарювання різних форм власності. І сьогодні ця модель є пріоритетною, як показують результати соціологічного дослідження, проведеного Інститутом Геллапа в грудні 1994 року, для 43% населення України.

Одним з основних компонентів змішаної економіки є ефективне державне регулювання, від якого згодом якраз і відмовилися.

У цьому зв'язку важко уявити собі сильніший удар по економіці України, ніж різке виведення з цієї сфери держави під надуманим приводом створення вільного від її диктату ринку. І це за умов, коли Україна тільки-но отримала незалежність, коли тільки-но розпочався неймовірно складний процес переходу від жорстко централізованої системи управління економікою до ринку.

Лауреат Нобелівської премії в галузі економіки, відомий американський учений В. Леонтьєв якось порівняв функціонування економіки з полюванням у розбурханому морі. Аби справи йшли успішно, зазначав він, потрібен вітер, вітрило і кермо. Вітер, що дме у вітрила, — це зацікавленість, підприємливість; кермо — державне управління. Якщо при сильному вітрі підняти вітрила і кинути кермо, то яхту може викинути на скелі, де вона розіб'ється. Як повчальний приклад він наводив Японію, де величезне значення має приватна ініціатива, але й держава відіграє велику роль, впливаючи на розвиток економіки.

Саме В. Леонтьєв наприкінці 80-х років попередив про небезпеку ейфорії від ринкового саморегулювання й недооцінки державного впливу на економіку.

В жодній країні світу, хоч би який суперринковий характер мала її економіка, господарські суб'єкти не визначають цілком і повністю ціни на продукцію, яку випускають, масштаби її виробництва, обсяги споживання фінансових, трудових і матеріальних ресурсів. Більше того, у всіх без винятку розвинутих країнах посилюється ступінь державного регулювання приватного сектора економіки. Про це свідчить зростання частки державних витрат у валовому національному продукті. Якщо 1960 року ця частка у семи провідних індустріальних країнах світу становила в середньому 30 %, то 1993 року — вже 45 %, у країнах Європейського співтовариства відповідно 34 % і 48,5 %. Сьогодні у розвинутих країнах держава здійснює до 55 % усіх інвестицій в основний капітал, бере на себе до 70 % усіх витрат на фундаментальні наукові дослідження і т. д. Одне слово, бере на себе пряму відповідальність за найважливіші фінансово-економічні параметри суспільного життя.

Нам без такої відповідальності також не обійтися. Напевно, це ні в якому разі не означає потреби повернення до старої адміністративно-командної системи, вади якої добре відомі. Це затратний характер господарського механізму, слабке стимулювання науково-технічного прогресу, розузгодження економічних інтересів різних ланок виробничо-господарського комплексу, спрямованість планів на вирішення поточних, а не стратегічних завдань, їх слабка наукова обґрунтованість, недемократичний характер розробки і реалізації планів, жорсткий фондовий розподіл ресурсів під видані завдання і т. д. Цих недоліків якраз і треба уникнути при складанні планів розвитку економіки (хоч би як вона називалась) і при формуванні бюджету.

З чого розпочати?

Безумовно, з фундаменту економічної політики, яким є модель економіки країни, політичний і соціальний вибір. Потрібна концепція соціально-економічного розвитку України, принаймні, на найближче десятиріччя. Така концепція має включати в себе відповідні ключові моменти: а) набір пріоритетів і цілей розвитку національної економіки; б) найважливіші напрями структурної та інвестиційної політики; в) питання соціального розвитку і соціального захисту; г) перспективи підвищення освітнього і культурного потенціалу; д) завдання підтримання обороноздатності на належному рівні. Метою такої концепції стане не розробка п'ятирічного й річних завдань з виробництва величезного переліку продукції, як це було раніше, а, насамперед, визначення стратегії і перспектив розвитку країни та створення сприятливих економічних умов для господарських суб'єктів усіх форм власності. І цей вихідний документ, концепція соціально-економічного розвитку України, як цього вимагає Конституція, має бути затверджений Верховною Радою України.

Чи є важелі для реалізації такої концепції, особливо щодо безпосередніх господарських суб'єктів? Навіть незважаючи на майбутню обвальну приватизацію державних підприємств, такі важелі є і досить ефективні.

Насамперед, треба визнати, що ми в останні роки зовсім випустили з уваги можливості балансових методів планування та прогнозування, які мають щонайширше застосування у світовій економічній практиці. Настав час на нових, наукових і демократичних засадах розпочати розробку цілої системи надзвичайно важливих балансів (досягаючи при цьому їх органічного взаємопов'язування): матеріальних, платіжних, трудових, фінансових, зовнішньоекономічних і т. ін. Особливе значення буде мати розробка зведеного балансу національної економіки, який узгоджує кінцеву мету розвитку всього народногосподарського комплексу і ресурси, необхідні для її досягнення.

Показники такого балансу, які характеризують у зведеному вигляді основні пропорції та співвідношення національної економіки, зможуть стати важливими орієнтирами для розробки довготривалих і стабільних економічних нормативів, чого нам так зараз і не вистачає. Йдеться про обсяги виробництва як у галузевому, так і в регіональному розрядах, що матимуть не директивний, а орієнтувальний характер.

Без зведеного балансу національної економіки неможливо проводити або навіть розпочати системну структурну перебудову народного господарства, забезпечити переплив фінансових, матеріально-економічних ресурсів, робочої сили з так званих «склеротичних» галузей, що зажерливо поглинають ресурси, до такого сектора економіки, який забезпечує швидкий обіг капіталу, повернення витрат і забезпечення реальних, а не умовних потреб суспільства, кожної людини.

В цьому зв'язку зростає роль «держзамовлення» як державних закупівель на основі державного контракту. Але щоб він був привабливим для господарських суб'єктів (як це має місце у цивілізованих країнах), «держзамовлення», по-перше, має установлюватися, виходячи з реальних фінансових можливостей держбюджету, а, по-друге, на ту продукцію, яка дійсно необхідна для задоволення першочергових загальнодержавних потреб (продовольчі, соціальні, науково-технічні програми і т. ін.). Авторитет держзамовлення незмірно зріс би, якби розміщався на конкурсній основі.

Відносно довгочасний і стабільний характер повинні мати і такі економічні нормативи, як перелік продукції, граничні ціни на яку централізовано встановлюються державою; взаємовідносини господарських суб'єктів з бюджетом, а звідси частка держави в доходах останніх; умови кредиту.

Причому не треба боятися самого слова «норматив», вважаючи його мало не синонімом горезвісної адміністративно-командної системи. Хіба у США, Японії й інших розвинутих країнах держава не контролює процеси ціноутворення? Навпаки. Наприклад, у США держава регулює до 10 % всіх цін, більше того, міністерство сільського господарства підтримує ціни на ряд харчових продуктів і на сировину для їх виготовлення (кукурудза, пшениця тощо). А візьміть фінансово-кредитну сферу і, зокрема, ринок цінних паперів, який є об'єктом особливо жорсткого державного контролю й регулювання. Коли у США діє Національна комісія з бірж та цінних паперів, яка розробляє відповідні нормативи для ринку цінних паперів, то в Канаді, приміром, кожна провінція має і свою комісію, і свій закон про цінні папери. Одне слово, економічні нормативи покликані забезпечити прямі й зворотні зв'язки між державою та господарськими суб'єктами, закріплювати за центром пріоритет у сфері стратегії, а за господарчими суб'єктами — свободу вибору засобів для реалізації цієї стратегії (використання на свій розсуд значної частини власних накопичень, широке застосування банківського кредиту, вільний вибір господарських контрагентів тощо). Таким чином, використання стабільних і довгочасних нормативів передбачає не установлення директивних завдань господарчим суб'єктам (що і в яких кількостях виробляти, від кого отримувати потрібні ресурси), а запобігання можливим диспропорціям у розвитку економіки.

Інша справа, що ці нормативи не повинні постійно змінюватися (під приводом удосконалення чинного законодавства), перетворюючись на антистимулюючий економічний чинник.

Як робити?

Цілком доречно, та, мабуть, і настав час порушувати питання про нормативні методи планування й регулювання державних (централізованих) капіталовкладень. Причому, йдеться зовсім не про їх виключне використання в державному секторі економіки. Залежно від ролі підприємств (але незалежно від ролі їх власності) у вирішенні завдань науково-технічного прогресу, розв'язанні екологічних проблем, розвитку міжгалузевих виробництв тощо якраз і мають установлюватися нормативи централізованих інвестицій з їх наступною конкретизацією (обсяги будівельно-монтажних і підрядних робіт, розміри матеріальних ресурсів, які розподіляються централізовано).

Як ми бачимо, балансові й нормативні методи планування і прогнозування не тільки не вичерпали себе; ми, по суті, до них ще серйозно й не зверталися стосовно до нових умов. Тут, як-то кажуть, ще й кіт не валявся.

Вищою мірою актуальним і в той же час достатньо складним є завдання не просто прогнозування, а планування й регулювання трудових відносин, без яких жодний план, жодна економічна програма не може бути виконана. І тут, здається, ми втратили все те позитивне, що мали. Склалася парадоксальна ситуація: планування і виробництво перебувають на стадії переходу до ринкової економіки, а зарплата визначається за принципами соціалістичної економіки. Але якщо на цю зарплату колись можна було якось прожити, то нині й існувати важко. Зростання заробітної платні, яке є, аж ніяк не співвідноситься з трудовим внеском працівника, більше того, сама зарплатня не виконує нині жодної з тих функцій, які їй притаманні у всьому цивілізованому світі — облікової, стимулюючої і відтворювальної.

Якщо у розвинутих країнах частка основної зарплати (її тарифна частина) сягає 80—85% середньомісячного заробітку, то у нас ця частка в окремих галузях становить 12—14%. Решта доплат (для підтримання хоч якогось прожиткового мінімуму) не передбачена законодавством або встановлена понад розміри, передбачені законодавством. А досягається це шляхом вимушеного штучного роздмухування собівартості (зниження норм, а нерідко їх повна відсутність; наднормативна кількість працюючих за фактичного її невиконання). Тож не випадково зростання зарплати відбувається на тлі зниження випуску продукції.

Мова, як ми бачили, має йти і про державне регулювання основної та додаткової зарплат, а отже, мінімального й середнього її рівня, визначення реального мінімального споживчого бюджету (бо ж, незважаючи на зростання зарплати, вона, як і раніше, катастрофічно відстає від зростання цін, тобто реальна зарплата стрімко падає). Очевидно, розмір мінімальної зарплати має встановлювати Верховна Рада на рівні, не нижчому від «межі малозабезпеченості».

Усе це дало б змогу подолати традиційну дешевизну робочої сили (на деяких підприємствах виробничих галузей питома вага зарплати в собівартості продукції становить 3—4 %), зменшити розрив між нижньою і верхньою межами зарплати (сьогодні — до 80 разів), гідно оцінювати працю працівників соціальної сфери. І це зробити треба вже сьогодні, зараз, передбачити в планах на 1995 рік.

Адже найближчим часом належить регулювати і, отже, підтримувати оптимальне співвідношення, рівновагу між зарплатою найманих працівників усіх форм власності, прибутками підприємців і фермерів та податками. Інакше кажучи, йдеться про баланс між фондами громадського й особистого споживання. Якщо такого балансу не досягти, то, по-перше, не буде стимулу як до високопродуктивної праці всіх верств суспільства, так і до інвестування їхніх доходів у виробництво; по-друге, неминучі перекоси в реалізації соціальних програм. З одного боку, цілком імовірна ситуація, коли економічно не будуть забезпечені гарантії малоімущим та соціально незахищеним верствам населення, з другого — можливе зростання споживацьких тенденцій як наслідок надмірної соціальної допомоги (що, до речі, має місце нині в цілому ряді розвинених країн).

Сьогодні немає, по суті, жодного механізму, що регулював би доходи працівників недержавного сектора економіки (малий і середній бізнес, акціонерні форми господарювання тощо). Мало того, сам цей сектор якось випав з поля зору держави. Явно недостатні в даному питанні можливості Держкомітету із сприяння малим підприємствам і підприємництву. В його планах створення найближчими роками 280—300 тисяч малих підприємств, що у 5—6 разів менше від потенційної потреби в цій галузі господарювання в Україні. Та річ не тільки в кількості підприємств малого бізнесу, а й у якісному перетворенні відносин власності, збільшенні частки власників засобів виробництва серед економічно активного населення.

Ось чому в розвинених країнах держава приділяє велику увагу цій формі господарювання. В окремих із них підприємства малого бізнесу виробляють близько 40—45 % валового національного продукту, вивозять третину і більше всієї експортованої країною продукції. Щодо акціонерних форм господарювання, то відомо, що, скажімо, у США нині налічується понад 50 млн. акціонерів, у ряді країн продаж акцій своїм робітникам практикують не менше половини від загального числа суб'єктів, які господарюють, і т.д.

Якщо ми найближчим часом не зуміємо планувати й регулювати діяльність недержавного сектора економіки, то нерозв'язаними залишаться такі злободенні проблеми, як створення нових робочих місць, формування конкурентного середовища, заповнення «порожніх» секторів нашої економіки (сфера послуг, переробка сільгосппродукції та ін.).

Гірка доля планів економічного розвитку перших трьох років незалежності нашої країни, катастрофічне економічне становище вимагає нових підходів, нових рішень, відмови від крайнощів, застосування світового досвіду в розробленні планових документів на цей рік.

І хоч би як назвали його в новому році: прогнозним, індикативним, сидиктивним, — він має бути правдивий і тісно, органічно пов'язаний із бюджетом країни, бюджетами всіх рівнів.

На завершення цієї частини статті хотілося б навести висловлювання Е. Кінга: «Колись людина вірила, що світом править Бог. Потім вона почала вважати, що світом править ринок. Сьогодні вона переконана, що ця роль належить урядові».

Валентин СИМОНЕНКО, народний депутат України.

Точка зору

АЛЬТЕРНАТИВА Є!

Курс на «лібералізацію» економіки, а точніше на капіталізацію суспільства, що його проводить Президент Л. Кучма, обертається злом для трудового народу та економіки України. Втім, цього можна було чекати, якщо згадати, чим закінчувалося прем'єрство Кучми в 1993 році і хто розпоряджався економікою за його спиною, користуючись надзвичайними повноваженнями. Хоч би що там казали, та маловідомий директор шахти Звягільський, не будучи повноправним прем'єром і не змінивши складу уряду, присоромив наділеного надзвичайними повноваженнями главу уряду, а також професора Пинзеника та інших іноземних радників, котрі тягнули долари з розореної й напівголодної України, довів, що гіперінфляцію можна загнати до керованого русла і що Україна здатна самостійно розв'язувати свої проблеми. Тут є над чим поміркувати.

Кучма, обвівши навколо пальця виборців, прорвався до вищої державної посади. Ключові пости у керівництві економікою посіли ставленики МВФ і США. І розгорнулося повномасштабне винищення економіки України та винищення її народу. Місячний темп зростання цін на споживчі товари третього місяця нового правління вже перевищив 70 відсотків і зростання його триває. Ціни на необхідне продовольство — хліб, молоко, масло, м'ясо — відразу зросли в 5—6 разів. Вартість набору з 22 найважливіших продуктів харчування на людину в місяць на початку серпня становила 567 тис. крб., а на 14 грудня — 1881 тис. крб., тобто збільшилася в 3,3 раза. Віце-прем'єр В. Пинзеник обдурює, намагаючись запевнити, що ціни вже не ростуть і навіть знижуються, в той час як люди відчувають зростання цін день у день.

Становище трудових сімей стає просто розпачливим. Середня заробітна плата забезпечує менш як на 40 відсотків фізіологічно необхідного мінімуму. А з урахуванням непрацездатних членів сімей, то майже вдвічі менше! Більшість населення міст ледь животіє. Від голодної смерті люди рятуються завдяки підсобним господарствам, допомозі родичів із села тощо. Та це мають і можуть не всі. Та й транспорт став непосильно дорогий. Робітники важкої фізичної праці просто не в змозі працювати. Вчителі, лікарі, працівники культури приречені на голод. Смертність стала перевищувати народжуваність. До рівня слаборозвинених країн збільшилася дитяча смертність. Діти ростуть хворі через погане харчування, припинення діяльності системи дитячих оздоровчих установ. Кваліфікована робоча сила не репродукується, а ще наявна деградує й старіє. Ще кілька років таких реформ і Україна втратить здатність бути індустріально розвиненою країною.

Лібералізація остаточно добиває економіку України — її промисловість, науку, освіту, сільське господарство. Після приборкання гіперінфляції у першій половині 1994 р. створилися передумови для стабілізації виробництва. Адже припинення зростання цін — головна умова розсмоктування дефіциту оборотних коштів і тромбу неплатежів. Восени почався перелом у динаміці: в серпні промислове виробництво зросло на 3 відсотки, у вересні й жовтні — на 10 відсотків. Припинено зростання зовнішнього боргу з розрахунків за зовнішньоторговельні операції.

З'явилися «ліберальні» вожді: Л. Кучма, В. Пинзеник — і ситуація різко вийшла з-під контролю. Піднялися вгору оптові ціни — за жовтень і листопад у середньому в 2,5 раза. Зросли витрати, подорожчала кінцева продукція, рівень промислового виробництва впав у грудні на 7,6 відсотка. Ціни на продукцію металургії, що мала попит на зовнішніх ринках, почали перевищувати світові й російські.

Неспроможність рецептів, що їх нав'язують Україні Кучма, Пинзеник і Шпек, уже далися взнаки на валютному ринку та стані зовнішньоторговельного балансу. Коли банки, валютні спекулянти та можновладці, які прислуговують їм, виступали проти державного регулювання валютного курсу, їх основним аргументом було те, що штучне заниження курсу долара робило невигідним експорт. «Лібералізували» валютний курс — і досягли ще гірших результатів. Негативний результат зовнішньої торгівлі, накопичений з початку року, у вересні становив 123 млн. доларів, у жовтні стрибнув до 300, а в листопаді — до 539 млн. доларів. Спад курсу карбованця, зростання цін та витрат неминуче загострюють дефіцит оборотних коштів і проблему неплатежів, знову призведуть до зупинення виробництв. Курс карбованця стрімко летить униз. Нагадаємо, що одне повальне падіння курсу сталося в серпні 1993 року, коли курс визначали за результатами біржових торгів. Тепер знову процвітають біржові спекуляції, і в Україні відбувається ще одне нищівне падіння карбованця. До речі, в Росії з причин повального падіння рубля в жовтні 1994 року («чорний вівторок») велося розслідування й порушено кримінальну справу. А в нас — усе неначе так і треба. Президент та його економічні поводирі охороняють спокій і бариші спекулянтів. Зате трудовому народу полегшити становище вони не намагаються.

Новий обвал обсягів виробництва стане вже непоправним. Наші доморощені ринковики та їхні заокеанські спонсори кажуть, що руйнування промисловості і є ринкова структурна перебудова. Припинять, мовляв, існувати ті галузі, продукція яких не потрібна, а виживуть необхідні й конкурентоспроможні. Та все відбувається навпаки. Гинуть галузі, що виробляють продовольство і товари народного споживання, а також ті, що могли б визначати майбутнє України на світовому ринку: електроніка, оптика, літакобудування, локомотивобудування, інші галузі машинобудування, хімічної промисловості. Україна вже купує вугілля, обіцяно, що змушена буде купувати й цукор. «Новий курс» веде Україну до цілковитої деградації промисловості, перетворюючи її на відсталу напівколонію, керовану транснаціональними компаніями з допомогою продажних політиків і кримінальних груп.

Закабаленню України сприяє й політика плазування перед Міжнародним валютним фондом та іншими західними кредиторами. Всі кредити, отримані Україною досі, і які вона, можливо, отримає в недалекому майбутньому, надаються за умови використання в інтересах кредиторів. Оплачують консультантів і лекторів, поїздки за кордон угодних чиновників, деякі поставки західних товарів. Україна поки що не розв'язала і, схоже, не розв'яже за рахунок кредитів жодної важливої господарської проблеми. Та борги на Україну навішують.

Президентська команда має намір узяти величезну позику у МВФ для підтримки курсу гривні, що, як вони вважають, урятує українську економіку. Насправді це фінансова пастка, з якої Україна не вибереться. За розвалу виробництва і дефіциту товарів, що дедалі посилюється (навіть коли його буде приховано неспроможністю населення купувати), нова валюта буде такою ж недолугою, як і нинішній карбованець. Розуміючи це, банки й приватні ділки скупатимуть долари. А коли позичений стабілізаційний фонд вичерпається, гривня також полетить у безодню. Все почнеться спочатку (як тепер), але над Україною повисне велетенський борг.

Стабілізаційна позика і нові гроші виправдають себе тоді, коли з'являться шанси, що за короткий час, поки ця позика підтримуватиме купівельну спроможність грошей, країна встигне підняти на ноги бодай кілька виробництв, здатних забезпечити збільшення експорту та валютних доходів. Сьогодні хвацькі реформатори позбавляють Україну такого шансу. І немає навіть проектів, що треба встигнути зробити, якщо економіці буде даровано перепочинок. З усього видно, що реформаторів це не цікавить. Вони відкидають навіть наявні конструктивні напрацювання. Так, і В. Пинзеник, і Р. Шпек гальмують затвердження Державної програми виробничої кооперації, в якій намічено і заміну імпорту, і розвиток експортного потенціалу.

Створюється враження, що ці службові особи виконують завдання руйнації і колоніального підпорядкування економіки України, їх не цікавлять проекти, що дають надію на майбутнє.

Основи руйнування промисловості та науки України закладено не тільки лібералізацією економіки, а й політикою конфронтації з Росією. Не можна ототожнювати Росію як економічного партнера з режимом Єльцина. Нинішні правителі — і російські, і наші — підуть, а народи залишаться, працюватимуть і підтримуватимуть один одного. Росія — єдина держава, яка давала і дає Україні життєво важливі кредити неоплачуваними поставками нафти й газу. Росія — це величезний і найбільш освоєний ринок збуту нашої продукції. Лише кооперація з Росією може допомогти вижити нашій хімічній та машинобудівній промисловості, в тому числі судно-, авіа- та автомобілебудуванню. Треба бути позбавленими решток розуму та здорового глузду, щоб сьогодні не збагнути цього. Тим часом знову піднімається антиросійська хвиля. І на ній намагається випливти Л. Кравчук. Президент Л. Кучма удає, що не помічає цього. Нічого суттєвого не робить для налагодження економічного союзу. Не відмежовується від русофобів, які направляють озброєні банди то до Абхазії, то до Чечні. Забув він і про обіцянку надати статусу офіційного російській мові, обдурив своїх виборців. Бо більшість голосів він отримав саме за обіцянку налагодити економічні відносини з Росією і надати прав російській мові. Крім звичайної нечесності, тут приховано ще й те, що без економічного союзу з Росією економіка України не оживе. Отож і видно, що всі реформаторські потуги мають на меті не відновити економіку, а навпаки — доконати її.

І Президент, і запроданська пропаганда брешуть, що таким реформам немає альтернативи. І що, ніхто нездатний дати науково обгрунтовані пропозиції щодо реформи. Президентське оточення навіяло йому, що вся економічна наука зводиться лише до американських монетаристських і неокейнсіанських концепцій у трактуванні МВФ. Та навіть ці запозичені теорії, якщо їх застосовувати розумно, не підтверджують правомірності суто монетаристського методу подолання стагфляції за жалюгідного рівня споживання населення або доларизації грошового обігу, або обов'язкового руйнування великої промисловості кампанійською приватизацією. Це не наукова база реформ, а суто політичне пропагандистське обдурювання.

Ми, комуністи, узагальнюючи дослідження незалежних учених, практичний досвід реформ в Україні, Росії та інших країнах і виходячи з інтересів трудового народу та майбутнього України, висуваємо такі основні вимоги до економічної політики.

Метою справжніх соціально-економічних перетворень є побудова соціально орієнтованої економіки, основаної на співіснуванні та взаємодії різних форм власності за панівної ролі державного сектора і політичної системи народовладдя при сильній регулюючій ролі держави, широких правах місцевих органів влади та управління, збереженні безплатних і загальнодоступних соціальних благ, таких, як освіта, охорона здоров'я, житло та комунальні послуги, прагненні зменшити несправедливу майнову відмінність між людьми.

Економічні реформи можна й треба проводити не за рахунок пограбування та злигоднів народу, не шляхом руйнування й колоніального закабалення економіки. Одним із головних правил реформи в Україні має стати неможливість подальшого зниження рівня промислового виробництва, продуктивності праці та реальних доходів трудящих, бо вони вже й без того нижчі від фізіологічно необхідного рівня.

Економічну ситуацію під час проведення реформ слід утримувати комплексом заходів, у тому числі й жорстко-адміністративними, вдосконалюючи економічні відносини поступово, в міру стабілізації виробництва та фінансів.

Головними найближчими завданнями поточної політики є:

— збереження й посилення державного сектора економіки базових галузей, паливно-енергетичного комплексу і транспорту; зупинення руйнування виробничо-технологічних і наукових комплексів і великих наукомістких виробництв під виглядом приватизації;

— зупинення гіперінфляції, для чого потрібні: державний контроль над цінами, валютним курсом, зовнішньою торгівлею, відсотком і діяльністю комерційних банків, припинення доларизації грошового обігу, а також проведенням жорсткішої бюджетної політики;

— збереження частини роздрібної і оптово-закупівельної торгівлі в державній власності для впливу на ціни та якість товарів;

— законодавче забезпечення прав рад трудових колективів і робітничого контролю на підприємствах усіх форм власності;

— заміна концепції, продиктованої МВФ, скорочення будь-що бюджетних витрат, на концепцію стимулювання та підтримки виробництва: надати зворотну фінансову підтримку підприємствам, здатним збільшити реалізацію на експорт і внутрішній ринок; припинити вивезення сировини і виробів, що лімітують роботу вітчизняних підприємств; надати товарні кредити (за рахунок держзакупівель) сільському господарству, цільові пільгові грошові кредити на реконструкцію і розвиток виробничої кооперації, що забезпечують швидкий приріст експортної і внутрішньої реалізації або імпортозаміну; не дозволяти цінам значно випереджати середню заробітну плату з тим, щоб не підривати купівельної спроможності населення;

— збереження колективного господарювання на селі, що одне тільки й годує населення; землі за господарствами й промисловими об'єктами закріплювати, але не робити предметом купівлі-продажу та застави, бо це призведе до масового розорення селянських господарств, перетворення селян на наймитів і безробітних;

— встановлення контролю над умовами інвалютних кредитів, що їх залучають, та над їхнім витрачанням; відмова від державних кредитів, що не забезпечують ефективної реконструкції і піднесення економіки;

— активна робота щодо формування економічного союзу з Росією і Білоруссю, спрямованого на розвиток економічно вигідної кооперації та наукового обміну; безмитне пересування товарів, вільне пересування капіталів, робочої сили і фахівців; узгоджена цінова, фінансово-кредитна і соціальна політика;

— встановлення мінімальної заробітної плати і пенсій на рівні, не нижчому від мінімального споживчого бюджету, а також адресної матеріальної підтримки бідних; регулярна індексація заробітної плати і пенсій пропорційно до зростання споживчих цін;

— збереження державних замовлень і контрактів для підприємств усіх форм власності за видами продукції, що мають значення для забезпечення населення продовольством, народного господарства енергоресурсами, а також для реконструкції і розвитку експортного потенціалу;

— збереження загальнодоступної безплатної середньої і вищої освіти та охорони здоров'я, доступних цін на житло й комунальні послуги, допомог і пільг на будівництво житла;

— у податковій політиці дотримуватися принципу підвищеного обкладання доходів торговельно-посередницької, фінансової і банківської діяльності, а також наддоходів, податкових пільг для прямих виробничих інвестицій.

Отакі пропозиції, на основі яких можна Україні самій вийти з кризи, залишаючись незалежною і самостійною, і які можновладці намагаються не помічати, бо це не відповідає їх інтересам.

Зворушлива єдність президентської команди і засобів масової інформації, що відбулася недавно в Житомирі, показала, що Президент Л. Кучма залишився вірний «капіталістичному вибору», незважаючи ні на що. Як співають — «мы за ценой не постоим». Від засобів масової інформації іншого ставлення до антинародної і антинаціональної політики, яку проводять, окрім беззастережної підтримки чекати й не доводиться. Наче заклинання безліч разів повторювали на цій зустрічі, що «альтернативи немає». Є альтернатива, панове дорогі, яка полягає в поверненні народу України на соціалістичний шлях розвитку. Тільки соціалізм, народовладдя у формі Рад і союз народів здатні вивести всіх із цієї жахливої кризи.

Люди добре починають розуміти, що краще, впевненіше і, головне, достойніше, аніж у Радянській Україні, вони не жили й не житимуть. Тільки «вперед до соціалізму!». Це порятунок нашої Батьківщини і всіх нас. Так воно й буде.

Георгій ВИШНЕВЕЦЬКИЙ,
народний депутат України,
член фракції «Комуністи України».

Проблема N...

Наламати дров найлегше,

або Чим може обернутися відокремлення лісового господарства від лісокомбінатів Карпатського регіону

Ще НЕ минуло року, як наш лісокомбінат реорганізовано у відкрите акціонерне товариство. То є комплексне багатогалузеве господарство: займаємося відновленням лісу, заготовляємо деревину, маємо свою деревообробку і виробництво дереворізального інструменту.

Сьогодні комбінат господарює на 33 тисячах гектарів лісових угідь, маючи десять лісництв і один селекційний пункт. А основні виробничі потужності розташовано в обласному центрі, де зосереджено паркетне та інструментальне виробництво. Окрім того на правах філіалів діють лісозаводи в Рогатині та Івано- Франківську і майстерська дільниця у Бурштині.

На всіх робочих місцях понад дві тисячі працівників. Переважна їх більшість у лісовому господарстві і на лісосіках — мешкає у селах.

Протягом останніх років — у всіх сферах виробничої діяльності створено сучасну матеріально- технічну базу, відповідну інфраструктуру, зрештою, склалися стабільні колективи, які вміють і хочуть працювати.

Та й про людей, про їхні насущні потреби ми завжди пам'ятали і пам'ятаємо. Тож за рахунок грошових надходжень від основної діяльності будуємо житло, маємо базу відпочинку, мережу магазинів, їдалень і побутових точок. Таким чином, люди не шукають легшого хліба, дорожать роботою. Тим паче, що відбувається акціонування нашого підприємства, в якому беруть участь усі члени трудового колективу.

Виходячи з тих обставин, що лісові угіддя залишаються в державній власності, а майно лісокомбінату підлягає приватизації, Міністерство лісового господарства України та Івано-Франківська обласна Рада проводять настирливу роботу щодо відокремлення лісового господарства від лісокомбінатів Прикарпаття.

Що ж, кожен має право на власну думку. Але, на наш погляд, не взято до уваги ряд економічних, соціальних, зрештою, політичних аспектів.

Скажімо, з часу створення нашого лісокомбінату як комплексного підприємства — а це в лісовому господарстві сталося в 1959 році — ми вели роботи у повному обсязі. Як за рахунок бюджетних коштів, так і за рахунок основної діяльності. Так за 1993 рік для цих потреб з комбінатівських прибутків витрачено понад 800 мільйонів карбованців, а в 1994 — понад 1,5 мільярда карбованців.

Протягом останніх років також за рахунок коштів від основної діяльності прокладено мережу лісових доріг, що позитивно вплинуло на умови лісоексплуатації та лісогосподарської діяльності. Щорічно засаджуємо лісовими культурами понад сто гектарів, а приріст деревини на один гектар торік становив 4,9 кубометра за фактичного вирубування 2,9 кубометра на гектарі.

Досвід комплексного ведення господарсько-виробничої діяльності у Карпатському регіоні свого часу було схвалено центральними органами влади колишнього Союзу, випробуваний у ряді регіонів Росії, наприклад у Карелії і Новгородській області. Комплексне ведення лісового господарства набуло свого втілення і в системі Мінлісгоспу України на базі лісгоспзагів, тільки з менш поглибленою переробкою деревини.

Та й узагалі у «чистому» вигляді лісогосподарських підприємств в Україні не існує, оскільки лише за рахунок бюджетних коштів вони повноцінно працювати не можуть. Ураховуючи кризові явища в економіці нашої країни, тільки комплексне ведення господарської діяльності дало змогу нашому комбінату у цей нелегкий час зберегти обсяги виробництва, трудовий колектив та його заробітки.

У той час, коли склади підприємства було затоварено паркетом та лісоматеріалами, ці цехи ми фінансово підтримали за рахунок інструментального виробництва, продукція якого має збут не тільки в Україні, а й за її межами. Коли з'явилися проблеми із поставками металу, зріс попит на паркетну продукцію та деревину, що дало змогу зберегти інструментальне виробництво.

Від'єднання лісового господарства від комбінатів розірве усталений роками технологічний процес і змусить шукати солідні додаткові бюджетні асигнування для створення лісогосподарських підприємств. Оскільки вся матеріально-технічна база — ремонтні майстерні, автоколони, склади, централізовані служби постачання, бухгалтерії — залишаються за акціонерним товариством. А заново створити ці служби у трьох областях Карпатського регіону — то, погодьтеся, потребуватиме чималих грошей.

Зараз робітники на лісогосподарських роботах з ряду причин — недостатня кількість коштів, низький рівень механізації — заробляють удвічі менше, ніж ті виробничники, які працюють на аналогічних роботах у лісоексплуатації. І тільки залучення перших до виконання робіт в лісоексплуатації дає змогу збалансувати їхню заробітну плату на рівні середньогалузевої. За умови окремого функціонування лісогосподарських підприємств зробити таке практично неможливо.

Тепер комбінат за рахунок рубок головного користування заготовляє щороку 27,5 тисячі кубометрів деревини. Ще понад 40 тисяч кубометрів має від рубок догляду за лісом та санітарних рубок. Причому, остання повністю вивозиться з лісу і використовується для виготовлення тріски, що йде на виробництво деревностружкових та деревноволокнистих плит.

Після відокремлення лісового господарства лісокомбінату стане просто невигідно вивозити деревину, заготовлену під час рубок догляду, внаслідок чого необхідно буде скорочувати робітників, які працюють у лісоексплуатації, на нижніх складах, у цехах, де виготовляють технологічну тріску. А це зумовить зменшення поставок сировини підприємствам, які виготовляють плиту, і, зрозуміло, зменшення обсягів виробництва дефіцитної для країни продукції. Більш того, може виникнути потреба купувати цю сировину за межами України.

Є ще один економічний аспект, який конче потрібно брати до уваги. За умов роз'єднання може різко зрости вартість деревини, що призведе до здорожчання продукції деревообробки, адже тепер деревина надходить на виробництво за собівартістю.

Твердження деяких науковців та службових осіб про те, що комплексні підприємства ведуть безконтрольне знищення лісу, безпідставні. Протягом десятиліть наша господарська діяльність контролювалась — і контролюється! — як з боку Міністерства лісового господарства, так і з боку природоохоронних і фінансових органів, силових структур. Жодних серйозних порушень виявлено не було.

Прийнятий Верховною Радою Лісовий кодекс не забороняє вести лісове господарство підприємствам із спеціалізованими структурами щодо лісогосподарської діяльності незалежно від форм власності. Лісокомбінати своєю роботою впродовж понад 30-ти років довели життєздатність і спроможність виконувати поставлені перед ними завдання. Незважаючи на тяжкий економічний стан в Україні, комплексні підприємства Прикарпаття вишукують шляхи виходу із кризи і не зупиняють виробництва.

На думку трудового колективу нашого лісокомбінату в ці нелегкі часи немає жодних об'єктивних причин для того, щоб затівати глобальну реорганізацію і цим завдавати додаткової соціальної напруги в колективах. Та й працівники лісового господарства не мислять себе поза лісокомбінатом, бо є його співвласниками як акціонери.

Оскільки порушені проблеми тією чи іншою мірою стосуються всіх комплексних підприємств Карпатського регіону, то і потребують розв'язання на державному рівні. На що й сподіваємося.

Дмитро ПОСТОЛОВСЬКИЙ,
голова правління відкритого акціонерного товариства «Івано-Франківський лісокомбінат».

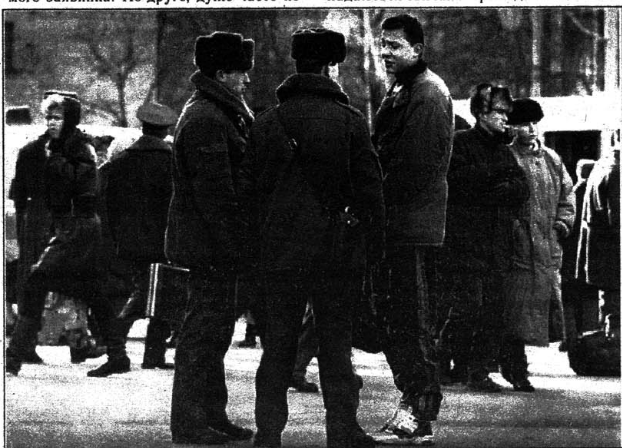
До кожного міліціонера не приставиш. А там, де вигідно, він сам «приставиться»

(Початок на 1-й стор.).

За спостереженнями, біля кожного обмінного пункту «працює» 4—5 чоловік, які насправді купують і продають валюту, але, як правило, тут же крутяться ще 2—3 так званих «кидал», які, використовуючи різні способи, залишають тих, хто спокусився на «дуже вигідну» пропозицію «з носом». Причому варто зауважити, що все це робиться на очах у міліції, наряди якої чергують мало не біля кожного обмінного пункту. Тож в основному люди покладаються лише на себе. Але дії «кидал» настільки відпрацьовані, що здебільшого проблем у них не виникає. Знаю лише один випадок, коли такі проблеми виникли: кілька моїх знайомих поверталися із тренування і вирішили поміняти валюту у міняйла, оскільки в кіоску не було карбованців. «Обмін» мав відбутися за відомим сценарієм, але, як кажуть, «кидали» не на тих натрапили. В результаті одного із них хлопці затримали і відвели до райвідділу міліції. Невдовзі відбувся й суд. Проте цей випадок є скоріше винятком. Частіше буває по-іншому: потерпілий, зазвичай законослухняний громадянин, у якого тільки й було, що 20—50 доларів, звертається до органів правопорядку, а там його знайомлять із законодавством, за яким він є таким же порушником, як і «кидали». Тобто, відповідальність за нелегальні купівлю й продаж валюти несуть обидві сторони. Зокрема, стаття 80 Карного кодексу України гласить, що незаконна купівля, продаж, обмін, використання валюти як засобу платежу караються позбавленням волі на строк до 5 років із конфіскацією валютних цінностей або виправними роботами строком до двох років, чи штрафом до 100 мінімальних розмірів заробітної плати із конфіскацією валютних цінностей. Ті ж дії, вчинені організованою групою чи особою, що вже була засуджена за цей злочин, або дії, вчинені у великих розмірах (100 мінімальних заробітних плат), караються позбавленням волі на строк до 5 років із конфіскацією майна та валютних цінностей.

Чи застосовується сьогодні ця стаття? Із цим запитанням я звернувся до старшого помічника прокурора Києва Олександра Юрпольського. За його словами минулого року за 80 статтею КК України до судових органів направлено 52 кримінальні справи на 81 особу.

Як бачимо, справ відкрито не так уже й багато, коли зважити на те, що із міняйлами ми стикаємося на кожному кроці. І це пояснюється двома причинами. По-перше, потерпілі не дуже поспішають подати заяву до органів правопорядку, оскільки розуміють, що нею ніхто серйозно не займатиметься, а до того ж, як ми вже зазначали, звинуватити можна й самого заявника. По-друге, дуже часто неозброєним оком видно, що міліція знає всіх міняйл і охороняє скоріше їх, ніж громадян, що вирішили скористатися незаконними послугами. За свідченнями самих міняйл, таке закривання очей далеко не безплатне — щодня доводиться сплачувати своєрідний «податок». З'явилася навіть приказка: не вірте, коли говорять, що до кожного міліціонера не приставиш — там, де вигідно, він сам «приставиться». Що це саме так, може пересвідчитися кожен, поспостерігавши якийсь час за обмінним пунктом та довкруг нього. А якщо й проводиться деколи облава, то у справжніх міняйлів завжди в запасі декларація, яка підтвердить, що вони законно придбали енну кількість валюти, тож, як правило, знову-таки попадаються звичайні громадяни.

Це одна сторона справи. А крім цього подібна ситуація дуже негативно впливає на стабілізацію фінансової системи України. Зокрема начальник управління валютного контролю НБУ Сергій Брагін вважає, що сьогодні неконтрольований валютний ринок може становити загрозу для економічної системи України. А тому потрібно розширювати мережу обмінних пунктів, зменшуючи в той же час кількість організацій, що мають право міняти валюту — обмінні операції потрібно залишити банкам і одній із фінансових структур (переможця має визначити тендер), яка охопить обмінними пунктами всю країну. На думку керівника Управління із питань економіки Президента України Володимира Кузнецова боротися із міняйлами можна лише шляхом радикальних реформ у сфері готівкового обігу валюти. Тобто, потрібно створити таку систему обміну, яка б дозволяла здійснювати його будь-коли і в два боки — купівлі і продажу.

Чи вдасться таку систему створити уже в найближчий час? Якщо ні, то й надалі більша частина валюти проходитиме повз каси обмінних пунктів. Особливо актуально це питання постане з 18 лютого, коли у сфері торгівлі і обслуговування буде заборонено розрахунки у вільно конвертованій валюті. Відтак потреба в обміні валюти збільшиться досить суттєво, і якщо в обмінних пунктах не вистачатиме карбованців або якщо обмінні операції не здійснюватимуться у два боки, це буде тільки на руку чорному ринку. Але до 18 лютого ще є час для того, щоб якось вплинути на чорний ринок і хоча б трохи збільшити частку ВКВ, що проходитиме через обмінні пункти і відповідно оподатковуватиметься. А сьогодні, нагадаємо, за деякими оцінками, в Україні у тіньовому обороті перебуває більше 10 мільярдів доларів США.

Сергій ЛАВРЕНЮК.

Народний депутат України Василь ЄВТУХОВ:

В економіці України настає стратегічний перелом

— Василю Івановичу, хочу вас запитати не тільки як депутата, а й спеціаліста. Зараз багато суперечливих оцінок про нинішню економічну ситуацію в Україні. А що скажете ви з цього приводу?

— Справді, вона нині дуже складна, а звідси й суперечливість оцінок. Але якщо порівняти її, скажімо, з серединою минулого року, то, як на мене, відбувся стратегічний перелом. Дозвольте вдатись до порівняння. Україна сьогодні — як те військо, що кілька років відступало або було в глухій обороні, знекровлюючи себе. А потім знайшло в собі сили і перейшло в наступ, до речі спланований. До перемоги ще далеко, але ми вже йдемо до неї.

У цьому руслі, як на мене, заслуговує підтримки ідея побудови сильної процвітаючої держави, верховенства загальнолюдських цінностей. Упевнений, що ініціатива Президента Л. Д. Кучми оголосити 1995—2000 роки періодом миру та злагоди — надзвичайно актуальна. До неї мусять прислухатися всі — і ліві, і праві, і центристи. Це стосується і вирішення проблеми владних повноважень.

Ще восени минулого року я доводив своїм виборцям, що вийти з кризи без чіткого розмежування повноважень і відповідальності всіх гілок влади, без поновлення вертикалі влади та наведення елементарного порядку в суспільстві — неможливо.

Вносячи до Верховної Ради проект Закону про владу, Президент передусім виходив із того, щоб люди чітко знали: хто і за що відповідає в державі, до кого, врешті, можна звернутись за допомогою, за захистом.

Нині у нас законодавча і виконавча влада часто-густо займаються одними і тими ж питаннями. Хіба це нормально? Тому я розумію Президента, який хоче покінчити з такою невизначеністю як у верхніх ешелонах влади, так і підзвітних їм.

Разом з тим я ніколи і ні з ким не погоджусь у прагненні принизити роль Верховної Ради, зіткнути вищий законодавчий орган України з Президентом, протиставити їх один одному. Такі спроби я особисто кваліфікую як злочин проти держави. Подібним намаганням слід давати рішучу відсіч. Адже протистояння гілок влади, на чому б воно не будувалось, це врешті-решт, початок кінця демократії, державності України. Вірю в мудрість Верховної Ради і її керівництва, Президента, що вони не допустять цього.

— Аксіома: сильна виконавча влада в країні, де панують виважені закони — запорука виходу з економічної кризи.

— Нещодавно радник Прем'єр-міністра з питань економіки В.Мельничук оприлюднив статистичні дані, які характеризують глибину економічної кризи. На думку В. Мельничука, основна причина падіння виробництва — це погане ведення економічних реформ. Але ж у Росії реформи здійснюються значно швидше і структура влади організована краще, ніж у нас, але проблем у їхній економіці не менше. Досить лише сказати, що видобуток нафти за останні роки там скоротився з 800 млн. тонн до 400 млн., і Росія реально, якщо не вжити рішучих кроків, може з експортера нафти стати імпортером.

— То в чому ж тоді ви вбачаєте справжні причини нинішньої кризи?

— Про них ішлося не раз, і повторюватись я не хочу. Скажу лише, що це передусім різка втрата народногосподарських зв'язків з колишніми республіками Союзу, а звідси — вигідних ринків. На Заході за ринки треба боротись, там ніхто так просто ними не поступиться. А ми ось так — одним махом. Мені останнім часом довелося зустрічатись з впливовими урядовими діячами, представниками бізнесу Польщі, Угорщини, Румунії. Вони в один голос твердять про життєву потребу відновлення взаємовигідних економічних зв'язків з своїми східними партнерами, і зокрема з Україною.

І ще одне. Вся увага наприкінці 1991 року на першому етапі розпаду СРСР концентрувалась на політичних питаннях — народженні незалежних держав. І десь далеко, як забута сиротинка, стояла економіка. А ті, хто подавав голос про долю виробництва, видавались ледь не найзапеклішими ворогами державності. За таких умов економічні, виробничі, фінансові зв'язки молодих держав стали гаснути. Лише з часом почали усвідомлювати в Україні, яку ж ми гіпертрофовану економіку одержали в спадщину. Тут і суперконцентровані галузі ВПК, застарілі устаткування в металургійній та добувних галузях, відстале машинобудування, гострий дефіцит електроенергоносіїв та багато інше.

А тепер до всього додамо ще один чинник. Це — реформи. Коли мене запитують, що це таке, то я кажу коротко: зміна форм власності з метою підвищення виробництва. Все інше від лукавого, похідне. І як не гірко визнавати, але держава вже давним-давно практично відмовилась від свого законного права на власність. Якось тихенько і непомітно. А це означає, що державні підприємства, які звикли до того, що їм планують, поставляють, централізовано купують продукцію, раптом опинились в незвичній ситуації — нібито знаходяться у державному віданні, але в той же час за них ніхто не відповідає і не звертає уваги. Ось де, якщо хочете, виник базар і прихватизація, розбазарювання і розпродаж, корупція і злочинність. Скажіть, заради Бога, який справжній власник міг би миритися з тим, що його підприємство місяцями нічого не виробляє, а зайняті там фахівці мусять перебувати в так званих відпустках? Побічно зазначу, що, до честі нашого Президента Л.Д.Кучми, саме він виявив мужність і волю покінчити з цією анархією та взяти рішучий курс на справжні реформи, в т.ч. на приватизацію, де на перший план виходять інтерес трудівника, а не номенклатури, підвищення ефективності виробництва, а не приватизація заради «прихватизації». Візьму сміливість заявити, що з різних причин нам підмінили мету реформ, а ми цю підміну мовчки проковтнули. Я не маю жодного сумніву в необхідності ринкових перетворень, але ж горе-політики гаслами про реформи зламали все і вся, в т. ч. державну владу, замінили мету реформ політичними промовами та економічними експериментами, на макрорівні розхитали фінансову та банківську сфери.

У суспільстві зростає стереотип «ринкової економіки», що зводиться до того, щоб купити дешево, а продати втридорога.

Перебільшення ролі грошей в економічному житті, як мети і цілі життя, веде до корупції, розгулу кримінально-мафіозних структур, примушує людей вчитися добувати гроші будь-якою ціною, що неминуче веде до падіння моралі, спаду виробництва, деградації суспільства. Багато людей просто розгублені і не знають, що робити. Це примушує їх економічні вимоги знову ставити в політичну площину, що загрожує самим реформам в повному розумінні цього слова.

— Яку ж модель економічного розвитку ми обрали?

— Нам, знову ж таки як на базарі, пропонують різні варіанти. Це і російський шлях, і китайський варіант, де влада віддає пріоритет державному сектору, і американський, і шведський з його соціально орієнтованою економікою. Коли я все це спостерігаю, виникає досить просте запитання: якщо шведський шлях — кращий, то чому його не переймають американці? Чи навпаки. Тут згадуються добре відомі з дитинства слова: чужому навчайтесь і свого не цурайтесь. Треба не копіювати чиюсь модель, а мати свою, власну, яка б відповідала конкретним умовам України. А якщо коротко, то це соціально зорієнтована модель ринкової економіки, перехід до якої повинен бути спланованим і вестися під контролем держави.

— Але ж, крім усього іншого, скрізь говориться про бідність України на природні ресурси, від чого ми можемо потрапити у залежність від Росії.

— Що стосується Росії, то я не раз виступав у пресі і у Верховній Раді з думкою про те, що ми повинні бути партнерами. Буде погано Росії — це негативно вплине на справи в Україні. І навпаки!

За великим рахунком, не слід наші негаразди зводити до бідності на природні ресурси. Навіть школярі знають, що Японії бракує саме цього. Але ж вона — одна з найрозвинутіших країн світу. Інший приклад — прибалтійські держави. Починаючи разом з нами реформи, вони знаходились значно в гіршому становищі щодо забезпечення енергоресурсами. Однак вони пішли своїм власним шляхом, добилися непоганих успіхів, про що свідчить конвертованість власної валюти.

Україна не так уже й обділена природними ресурсами. Так, Росія має нафту, але не має марганцю та цирконію. Саме в нашій державі зосереджені запаси світового значення залізної руди, скандію, літію, берилію, титану, цирконію, що є основними компонентами для металургії та ВПК. Окрім того, через низький рівень розробки в минулому корисних копалин в надрах України залишилось до 70 відсотків розвіданих запасів нафти, 40 — вугілля. В Україні ведеться добування каоліну, найкращого в світі за своїми якостями. До речі, далеко не всі знають, що з нього виготовляється не лише чудовий посуд. Він має й більш серйозне призначення. Прикро, що зараз каолін вивозиться з України за безцінь. Не помилюсь, якщо скажу: той, хто закуповує, наші сировинні ресурси, користуючись нашим «базаром», створює власні стратегічні запаси.

Україна може стати золотодобувною країною. А про уранові руди вже й говорити нічого.

Постає зовсім інше питання — як по-господарськи розпорядитись цими багатствами. Спробуйте відтиснути бізнесменів від каоліну, від торгівлі металом, нафтопродуктами чи хімією, як тут же басисті голоси будуть звинувачувати вас в антиринковій політиці. Це жорстокий світ.

Говорячи про сировинні запаси, зовсім не слід розуміти їх наявність як основу для реформ. Навпаки. Ми повинні їх якомога більше зберегти за рахунок максимальної переробки. Виходити на ринки слід не сировиною, а кінцевим продуктом. Це не тільки дасть можливість дати своїм людям роботу, зберегти виробництво, інтелект, але й саму державу уберегти від перетворення її в сировинний придаток.

Окрім того, говорячи про ринок, про різні економічні моделі розвитку, на жаль, не чути від наших урядовців, науковців основного: як зберегти той ринок, який вже був у наших товаровиробників. Адже для ринкової економіки основними є ринки збуту. А ми їх, на жаль, втрачаємо. І не тільки в Росії чи Казахстані, а й в інших країнах.

— Окреслені вами проблеми мають вирішуватись не один рік. А країну треба виводити з економічної кризи сьогодні.

— Саме тому і вважаю, що першочерговим, пріоритетним завданням постає проблема відновлення господарських зв'язків з країнами СНД, насамперед, з Росією. Але на принципах самостійності і взаємовигоди. Підкреслюю — самостійності, а не самоізольованості. Як не прикро, поки в нас з цього питання точаться лише дискусії, суперечки. Росія робить все, щоб компенсувати відсутність поставок окремих видів продукції українського походження за рахунок налагодження власного виробництва. Так, у Санкт-Петербурзі на Кіровському заводі готуються випускати газоперекачувальні станції, які виробляють у Миколаєві і Кривому Розі. Створюються дублі виробництва в сфері ВПК, налагоджується там випуск двигунів замість закупівлі їх на заводах Запоріжжя, Харкова і Маріуполя. Будується газопровід через Білорусь, залізниця через територію Фінляндії для забезпечення виходу Росії до балтійських портів. Адже Росії все складніше стає користуватись балтійськими та українськими портами.

Постає риторичне питання — кому вигідно, щоб Україна втрачала партнерів, ринок збуту, а Росія витрачала кошти, інколи валютні, на створення того, що вже є і може бути взаємовигідно використано?!

Буде не зовсім вірно тлумачити такі дії Росії виключно як антиукраїнські, так як під впливом ринкових відносин вона намагається відстояти перш за все свої власні національно-державні інтереси. Тому нам варто подумати над популістським експлуатуванням гасла «Хто з'їв моє сало?» Справі розбрату між нашими народами служать окремі політики, засоби масової інформації, як з одного, так і з іншого боку. Треба зрозуміти, що русофобство як і українофобство — це шлях в нікуди. Від нагнітання таких брудних пристрастей виграє тільки третій. Є певні політичні сили і в Росії, досить впливові, які просто провокують загострення стосунків між нашими народами. Мені пригадується, як раділи українські і російські товаровиробники, коли свого часу було підписано договір між Росією і Україною про вільну торгівлю. Але мало кому було відомо, що на вимогу впливових російських політиків він супроводжується додатком, який від змісту договору залишив лише його назву.

Не дивлячись на гасла про реформи, світові ціни, ціни на енергоносії у Росії набагато нижчі від тих, що діють в Україні чи Білорусі. А це значить, що українському чи білоруському виробникові слід працювати (при інших рівних умовах) більше у стільки разів, у скільки дорожчі у нас енергоносії, для того, щоб утриматись на російському ринку і бути конкурентоспроможним. Хіба це партнерство? Я про це говорив у Мінську на зустрічі промисловців Білорусі, Росії і України. Всі підтримують таку постановку питання. Але дій — мало.

Тому, можливо, Україні, як у давні часи, слід виступити з ініціативою єднання навколо спільних інтересів Білорусі, Росії та України, перш за все, в економічній сфері.

При цьому необхідно забезпечити дію механізму міждержавних фінансових розрахунків, базуючись на власній валюті. Як свідчить міжнародний досвід, подібні союзи при наявності узгодженої чіткої нормативно-правової бази не створюють загрозу суверенітету держав-учасниць. Така ініціатива України, на мою думку, спростувала б звинувачення на адресу нашої держави в її деструктивній позиції щодо СНД і популістські заяви певних політиків як в Україні, так і за її межами. Більш того, така позиція України висвітлила б подвійну гру деяких російських політиків, які на словах за такий союз, а на ділі його торпедують.

— До речі, в цьому плані, Василю Івановичу, на часі був би і Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Росією.

— Безумовно. Саме життя вимагає його підписання. Надзвичайно конструктивну роботу тут провела делегація України, очолювана віце-прем'єром Є. Марчуком. Цей договір був би доброю основою, гарантом співпраці наших народів.

Бесіду вів
Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

Найгірший політичний режим ми знаємо. А найкращий?

Минуло три роки відтоді, як народ України шляхом демократичного волевиявлення засвідчив перед всім світом своє прагнення жити у незалежній державі. І ось нині, коли контури нашої держави починають чіткіше вимальовуватися в густому імперському тумані, перед нами постає дуже багато проблем. І одні з основних — якою бути Україні, які взаємовідносини мають існувати між центром і регіонами, яка виборча система найсприятливіша. І хоча територіальний устрій держави і виборча система по суті різні питання, але вони взаємопов'язані.

Форми державного правління

Парламентська республіка. Обирається парламент (на основі тієї чи іншої виборчої системи), який, у свою чергу, обирає Президента. Уряд, який очолює лідер парламентської більшості, підзвітний парламентові. Президент виконує суто представницькі функції глави держави, але може розпустити парламент і призначити нові вибори.

Президентська республіка. Обраний парламент тільки приймає закони, але має право накладати вето на президентські укази. Президент обирається загальнонародним голосуванням (як і в нас), очолює уряд, але не може розпустити парламент. Яскравий приклад — США.

Напівпрезидентська (змішана) республіка. Присутні ознаки парламентської і президентської республіки.

Абсолютна монархія. Вся влада зосереджена в руках самодержавця.

Конституційна монархія. Характеризується наявністю наслідного монарха і парламенту. Зустрічається також інша назва — парламентська монархія. Як приклад можна назвати Англію. Монарх, як глава держави, може мати право відкладного вето. Уряд підзвітний парламенту.

Особисто мені найбільше імпонує президентська республіка.

Парламент

Є дво- і однопалатні парламенти. Щоб відстоювати ту чи іншу точку зору, треба враховувати історичні особливості розвитку, традиції, менталітет. Чи потрібен Україні двопалатний парламент? Однозначно на це питання відповісти досить важко. Мені здається, що нині, в умовах ще не сформованого громадянського суспільства, однопалатний парламент України себе виправдовує. Інша річ, що він має бути професіональним (сьогодні цього фактично немає) і значно меншим кількісно. 450 депутатів — це занадто. Хоча повністю відкидати ідею двопалатного парламенту не варто. Проживши певний період з професіональним однопалатним парламентом, який би складався з 300 депутатів, можна буде зробити більш конкретні висновки.

Щодо назви, то наш парламент міг би називатися Національні, або Народні, збори України.

Необхідно відмовитися від імперативного мандату і перейти до вільного. Звичайно, передбачивши певний контроль виборців за депутатом.

Територіальний устрій України

Це одне з найважливіших питань, оскільки тут закладаються принципи відносин між центром і регіонами.

Фактично сьогодні йде обговорення трьох варіантів територіального устрою: унітарно-централізованого, унітарно-децентралізованого і федеративного.

Унітарно-централізована держава має як багато сильних, так і багато слабких сторін. У цілому для українського менталітету цей тип державного устрою неприйнятний.

Враховуючи передовий досвід інших країн, нашу власну історію, звичаї, побут, умови становлення державності для України, на мою думку, прийнятна унітарно-децентралізована форма територіальної організації. В цьому разі можна говорити про розумне співвідношення між централізацією влади і самостійністю територій.

Надмірна централізація влади може призвести до певних перекручень у розбудові держави, зокрема в економіці, оскільки не враховує всіх особливостей того чи іншого регіону. Надійна територіальна єдність, в цьому разі, не сприятиме збалансованому розвиткові економіки.

У свою чергу, федералізація Україні, надання регіонам великих прав і свобод може призвести до сепаратизму, який загрожуватиме існуванню Української держави. Ці тривоги мають під собою реальний грунт. Щоб пересвідчитись у цьому, достатньо проаналізувати події в Закарпатті, Криму та інших регіонах.

Тому Україна має бути унітарно-децентралізованою державою з наданням більших прав регіонам в економічному плані.

Як відомо, економгеографи та економісти в Україні виділяють 9 малих економічних регіонів:

Донецький (Донецька і Луганська області);

Придніпровський (Дніпропетровська і Запорізька);

Північно-Східний (Полтавська, Сумська і Харківська);

Центрально-Поліський (Житомирська, Київська і Чернігівська);

Причорноморський (Республіка Крим, Миколаївська, Херсонська і Одеська області);

Карпатський (Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська і Чернівецька);

Подільський (Тернопільська, Хмельницька і Вінницька);

Центральний (Черкаська і Кіровоградська);

Волинський (Волинська і Рівненська).

Поділ України на вищеназвані регіони, а не тільки області, як регіони нижчого рангу, потрібно брати до уваги Міністерству економіки України при розробці регіональної економічної політики. Регіоналізація економіки не означає федералізації держави.

У майбутньому ці регіони можуть стати основою нового адміністративно-територіального поділу України, оскільки відповідають усім вимогам економічного регіону.

В даний час основною ланкою регіонального управління має стати область, статус якої треба різко посилити.

Щодо існуючого районного поділу, то його потрібно зберегти, за винятком міст із кількістю жителів до 350 тис. чоловік.

Формування органів влади

Обласні Ради не можуть бути органами державної влади із так званою законодавчою автономією. Це — аксіома. Щодо необхідності збереження обласних і районних Рад народних депутатів, то треба виходити із принципу ефективності їхньої роботи. Тоді все стане на свої місця. А як же формувати в області виконавчу владу? У Франції президент призначає префектів округів (у нашому випадку — область), які вирішують питання державного характеру, а представницька і виконавча влада округу вирішує місцеві (економіка, культура тощо) проблеми. Такий варіант можливий і у нас. Але виходячи з того, що керівники сіл, селищ, міст, районів і областей на сьогодні обираються прямим голосуванням, потрібно забезпечити формування виконавчої влади як єдиної вертикальної гілки, на вершині якої міститься президент зі своїм Кабінетом міністрів. Прем'єр-міністр не потрібен. Нічого президентові ховатися за прем'єра. Адміністрація президента може бути збережена, якщо вона перебере на себе функції Кабінету міністрів, а інакше це зайва ланка.

Хоча я особисто не згодний з тим, що керівники районів і областей обираються прямим голосуванням. Мало того — ще й називаються головами Рад. Це те ж саме, якби Голова Верховної Ради обирався прямим голосуванням усіх виборців України. Але ж це — нонсенс.

Виконавчими органами відповідних адміністративно-територіальних одиниць повинні бути управи. Голови відповідних управ, які обираються прямим голосуванням, можуть за посадою очолювати і відповідні Ради, якщо вони будуть збережені на обласному і районному рівнях. Голови управ підпорядковуються по вертикалі. При цьому мають бути збережені і принципи місцевого самоврядування.

Звичайно, готових рецептів у такій справі немає. Тому необхідно враховувати все, щоб для України вибрати найоптимальніший варіант.

Крім того, формування органів влади повинно базуватися на таких принципах:

— ефективність управління;

— скорочення зайвого управлінського апарату;

— економія величезних коштів платників податків, що йдуть на його утримання, а можуть і повинні бути спрямовані на соціальні потреби людей.

Хочу сказати і те, що якою буде виконавча влада, такою буде і держава. Щоб держава була сильною, потрібно, щоб була сильною та ефективною виконавча влада. Для цього парламент повинен створити нормальну законодавчу базу.

І ще один аспект — це принцип розподілу влад. «Вся влада — Радам!» у нас уже було. Не треба повторювати власні помилки. Має бути чітке розмежування законодавчої, виконавчої і судової влади, а також їхня взаємоврівноваженість. Жодна із влад не повинна домінувати над іншою. В. Винниченко писав: «Оголосити творіння державності легко, але ж треба серйозно вдуматись, що то значить, яка то велетенська робота, яких зусиль вона вимагає, яких сил, якої кількості людей, знання, досвіду, матеріальних засобів».

Що таке виборча система?

Це — існуючий у державі порядок формування представницьких органів, який охоплює визначення основних засад залучення громадян до виборів, організації виборів і взаємовідносин депутата з виборцями.

Виборча система має кілька різновидів; мажоритарна система абсолютної більшості — велике коло суб'єктів висунення кандидатів у депутати (трудові колективи, громадські і політичні організації, рухи), а також процедура повторного голосування; мажоритарна система відносної більшості — те ж саме, тільки процедура повторного голосування відсутня; пропорційна система — вибори проводяться на багатопартійній основі. Право висувати кандидатів у депутати належить політичним партіям, які є загальнонаціональними. Кожна партія, що самостійно бере участь у виборах, має право представити за одним партійним списком певну кількість кандидатів. Обраними вважаються ті кандидати, порядкові номери яких у партсписках менші або дорівнюють кількості мандатів, отриманих цим списком. Кількість депутатських мандатів, які отримала кожна партія, визначається за принципом пропорційності, змішана система — присутні ознаки і мажоритарної, і пропорційної систем.

Народний Рух України стоїть на позиції прийняття пропорційної виборчої системи з виборами по округах, що збігаються з адміністративними одиницями (областями), з преференціями, тобто визначенням виборцями порядку розташування пропонованих кандидатів у списку. Застосовувати 5-відсотковий бар'єр для представництва в парламенті на національному рівні і 12-відсотковий на рівні округу.

Пропорційна виборча система найбільш прогресивна, оскільки спонукає людей до активнішого політичного життя. А з другого боку, політичні партії, щоб активно впливати на державне життя, намагатимуться не втрачати довіри людей.

Це дасть змогу закласти міцний фундамент для демократичного суспільства, зробити багатопартійність реальністю. Адже багатопартійність є свідченням цивілізованості суспільства.

Щоб усе, викладене вище, можна було реалізувати, потрібна відповідна законодавча база. А дотримання законів — норма життя громадян, які люблять свою державу. Це стосується всіх без винятку. Без цього не існує демократії.

Від нас усіх залежить, щоб в Україні була демократія, бо один з найгірших політичних режимів ми випробували на собі.

Георгій МАНЧУЛЕНКО,
народний депутат України, член фракції Народного Руху України у Верховній Раді України.

Колонка власкора

А У НАС ...

Попри всякі негаразди в Україні стає дедалі більше колективів, які, ламаючи кригу кризи, нарощують виробництво продукції. Про це — повідомлення з областей.

Буде «Сула» з причепом

Лубенський «Автомаш» освоює випуск нової продукції. З початку року експериментальний цех приступив до виготовлення дослідного зразка критого суцільнометалевого теплоізольованого причепа до автомобіля «Сула-2210». На базі таких причепів виготовлятимуться медичні кабінети різного призначення — зуболікувальні, терапевтичні, лабораторії для забору крові, а також польові їдальні, пересувні кімнати відпочинку для механізаторів, будівельників.

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

Паперу побільшало

Випуск паперу для багатокольорового друку налагоджено на Херсонському целюлозно-паперовому комбінаті. Висока якість дасть можливість використовувати новинку для виготовлення барвистих фотошпалер, плакатів, рекламної продукції, книжок для дітей тощо. Тонна такого паперу коштує 110 мільйонів, але, за словами директора комбінату Семена Вайхановського, це не лякає споживачів. Папір охоче купують підприємці, бізнесмени, комерсанти. Правилом хорошого тону стає оздоблення офісів з використанням продукції комбінату.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.

Херсон.

Підземне новосілля

Нову лаву введено в дію на шахті «Південнодонбаська» у Вугледарі. Її обладнано технікою, що має максимально розвантажити гірників від важкої фізичної праці. Розрахована вона на щодобовий вуглевидобуток у тисячу тонн. Нова лінія вибою, з якою гірники пов'язують чималі надії, замінила потужності, що відпрацювали своє.

Юрій ДОЦЕНКО.

Донецька область.

На всі сезони одразу

Універсальні чоловічі куртки почали шити у кіровоградському акціонерному товаристві «Україна» (колишня швейна фабрика). Носити їх можна у всі пори року, бо мають утеплювач, який у разі потреби можна відстебнути, перетворивши зимову куртку на демісезонний варіант. Вона сподобалася нашим правоохоронцям — першим покупцем стало Міністерство внутрішніх справ, яке придбало партію курток для своїх працівників.

Микола ВОЛОК.

Кіровоград.

З прицілом на м'ясо ...

Збільшенням випуску морозильних камер розпочав новий рік колектив костопільського підприємства «Агропромавтоматика» на Рівненщині. Ці вироби мають підвищений попит, адже костопільські «морозилки» і надійні в роботі, і набагато дешевші, ніж, скажімо, мелітопольські.

Ставши членом асоціації «Агромашсистема», костопільське підприємство одержало державне замовлення на освоєння і випуск принципово нових морозильних камер — з тришаровими стінками. І що важливо: нові камери будуть модульними, їх можна буде набирати на будь-який типорозмір.

Сергій МЕЛЬНИЧУК.

Рівненська область.

... і на молоко

Чернігівська обласна Рада схвалила звернення жителів сіл Гмирянки Ічнянського та Андріївки Чернігівського районів, які торік продали державі більше, ніж по 1000 кілограмів молока від кожної корови, щодо подальшого нарощування заготівель молокопродукції з власних господарств. З метою повнішого задоволення попиту на сир, сметану, масло в області намічено відкрити мережу молокоприймальних пунктів, які будуть забезпечені необхідним обладнанням. Виконкомам сільських Рад, керівникам сільгосппідприємств рекомендовано широко практикувати продаж телиць, нетелів населенню, забезпечувати приватний сектор дешевими кормами.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігівська область.

ЧАС ВДАРИТИ У ДЗВОНИ!

Доля дітей — доля України

Коли незгоди і горе входять у дім, тягар їх лягає у першу чергу на жіночі плечі. Так було, так є. Така доля — мусиш терпіти і вистояти. Але ж коли у всій державі розбрат, смута, цей тягар стає нестерпним. І виникає пекуче, болісне: чому, заради чого?

Про це думалось під час проведення Всеукраїнських зборів жінок-трудівниць, що відбулися у древньому українському місті Чернігові під гаслом «Збережімо дітей — майбутнє України!». З болем за розтерзану Батьківщину, з бажанням і волею врятувати нашу землю, захистити і зберегти дітей та онуків приїхали сюди жінки-трудівниці з усієї України. З їхніх виступів та розповідей картина жіночого буття, боротьби за врятування дітей постала у всій трагічності.

І досі перед очима ті, хто змушений ритися на смітниках, хто невтішними сльозами оплакує своїх синів, убитих у міжусобицях, а то й просто бандитами. Не можна не здригнутися від думки про матерів, які, знаючи, що їхні доньки пішли на «панель» у пошуках достатку або «красивого» життя, нічого не можуть вдіяти. І лише материнське серце щемить от відчаю і безсилля. Перед очима і ті старенькі, котрі залишилися самі і ніхто не подасть їм навіть склянки води. Відтак у відчаї вони тихо вмирають, на радість квартирним ділкам...

І це — наші жінки, ще донедавна оспівані кращими поетами та письменниками. А сьогодні 52 відсотки жіночого населення України опинились у приниженому стані. Тож мимоволі ніби чуєш над Україною тужне жіноче голосіння. Скорботно на душі від того, що наша виконавча влада глуха й сліпа до нашого болю, до нашого занепокоєння.

А що ж завтра? Як вижити? Що залишаємо дітям? Президенти без найменшого сорому пішли по світу з торбою, принижуючи гідність України. У себе ж за безцінь розпродується те, що створювалося працею і талантом багатьох поколінь. Зверніть увагу, як горе-патріоти стали дибки у Верховній Раді, коли до списку державних підприємств, що не підлягають приватизації, занесли підприємства ВПК! Подивіться, хто намагається якнайшвидше реалізувати президентський Указ, що дає можливість розпродувати наші землі! А хіба сам Президент та його оточення не відають, що з менджуванням землею пов'язані найкривавіші сторінки нашої Вітчизни? Хіба не було вже у нас прискореної колективізації, перебудови? Відомо, чим позначились оті «прискорення»...

Чому ми не завдаємо собі клопоту замислитися, «під кого» створюються умови для масової купівлі-продажу землі? А вже ясно: під нових поміщиків та куркулів. Простий селянин не в змозі буде самотужки обробити землю, купити насіння, техніку, пальне, добрива. Вихід йому залишать один: продати свою землю і йти у найми. А щоб ніхто не заважав підвести нас до нової кріпаччини, ось вам президентський проект закону про владу, прийняття якого знищить рештки народовладдя в Україні. І тоді — гайда до «демократичного, народного капіталізму»!

Нашому довготерпінню настає край. Ми не маємо права безмовно спостерігати, як нищать державу, позбавляють майбутнього наших дітей, онуків. Це не просто розкохі слова. Ось що свідчить безстороння статистика. За останні три роки в Україні зменшилося на півмільйона чоловік. Щорічне зменшення становить 157 тисяч. Більше 40 відсотків жінок не можуть виносити дитину, кожна шоста взагалі не може її мати.

А що з тими дітьми, яким удалося народитися? У 1993 році померло три тисячі новонароджених. 19 тисяч немовлят з'явилося на світ інвалідами. Через недостатність білкових речовин у їжі майже 30 відсотків дітей розвивається інтелектуально дефективними.

Переважна більшість безробітних — жінки. Заробітна платня і пенсії ледь покривають 10 відсотків місячної потреби. Останнім часом хвиля самогубства захлеснула Україну. Кожне чергове підвищення цін збагачує жменьку ділків і знедолює більшість, доводить до межі, коли людина не витримує і добровільно йде з життя. За три роки 47 тисяч чоловік в Україні покінчило життя самогубством. Це ціле містечко, цілий район!

А в цей час екс-президент полюбляє розповідати, що зберіг мир в Україні. Забуваючи пояснити, чому під час його правління населення України (без війни!) зменшилося на 500 тисяч чоловік. А наш екс-прем'єр, який усе запитував, що ж йому будувати, нарешті визначився, що буде «народний капіталізм». До речі, у чому ж його народність? У лібералізації цін? Он слово яке придумали! Чи не краще було б сказати: знищення власного народу. Та, можливо, «народність» його моделі капіталізму полягає у відмовленні держави від соціального захисту переважної більшості народу? Це точніше...

Ще одне: хіба може сьогодні навіть здібна дитина вступити до вузу, якщо за навчання треба платити 20—40 мільйонів карбованців? Практично йде наступ на загальнодоступність освіти. При такій постанові справи як не деградувати нашому суспільству? Треба всім нам схаменутись, опам'ятатись, протверезіти. Це ж корінні українці сьогодні від'їздять до Росії, Прибалтики. Безпрецедентна еміграція досягла 68 відсотків. Коли таке було!? Тож іще раз подумаймо, що залишаємо у спадок дітям: безправ'я, безробіття, розтління? Хіба з таким спадком зможемо побудувати морально здорову, економічно сильну державу?

Час бити у дзвони: «Збережемо дітей від загибелі — врятуємо майбутнє України!»

Катерина САМОЙЛИК,
народний депутат України, член фракції «Комуністи України — за соціальну справедливість та народовладдя»;
Ніна ПОКОТИЛО, голова республіканської організації жінок-трудівниць «За дітей — майбутнє України».

Бути в Європі замало — треба нею стати

Суверенітет України очевидний сьогодні для більшості громадян нашої країни. Очевидне і те, що держава в нас переживає етап становлення. Якою ж їй бути? Дискусії про це тривають не один рік, а президентський проект закону про державну владу і місцеве самоврядування знову висунув проблему на перший план. Отже, спробуймо самовизначитися.

Навряд чи історичний досвід державності в Україні створить для цього серйозну практичну базу. Вистави з гетьманськими булавами та іншою козацькою атрибутикою мають вигляд фольклорних замальовок, а досвід XX століття (Центральна Рада, гетьманат, Директорія) надто короткочасний і специфічний. Тому пошуки істориків можуть надати матеріал для роздумів, але не для прямих аналогій.

Представники різних політичних напрямів намагаються знайти рецепти в недалекому минулому чи сучасності. Ліві орієнтуються передусім на радянську систему. Та про те, що стояло за гаслом «Уся влада Радам!» і що затим сталося, ми знаємо з власного досвіду. Ринковики проросійської орієнтації схильні ідеалізувати досвід «старшого брата», але там, на жаль, диктаторства значно більше, аніж економічних успіхів. Національні сили традиційно орієнтовані на американо-канадську діаспору. Тим часом практика показала, що далекий родич із заокеанським менталітетом не вельми велика поміч.

Виходить, чужий досвід до нас застосувати не можна і ми знову приречені на роль першопроходців? Та є ще Європа, адже геополітичне становище України створює всі передумови для нашого входження до загальноєвропейського дому. Наш старий континент малий і не дуже міцний: двічі звідси починалася світова війна. І саме півстолітній європейський повоєнний досвід, який зберіг найкраще зі старого й набув немало нового, видається найпридатнішим для сьогоднішніх реалій України.

Значення досвіду — у його комплексності. Проте дозволю собі виділити найсуттєвіші позиції.

В економіці це безумовна орієнтація на ринок і, відповідно, багатоманітність форм власності. Зазначу також, що спільний ринок і прагнення до єдиного економічного простору означають неминучість компромісів і розумних самообмежень заради урахування інтересів партнерів і злагоди. Вдалося європейцям розв'язати й таку актуальну для нашої держави проблему енергоносіїв в умовах обмеженості власних ресурсів: це розумний баланс імпортно-експортних операцій, розвиток атомної енергетики (зрозуміло, з дотриманням усіх необхідних вимог безпеки) і власні розробки.

У політиці Європа дала світові традиційні демократичні інститути. Їхні засади — це чітке розмежування функцій законодавчої, виконавчої та судової гілок влади, а також ясне визначення повноважень місцевого самоврядування, підкріпленого належною фінансовою базою. А ще лібералізм як політична філософія, що висуває на перший план особу людини, має своєю соціальною базою середній клас. Постійно збільшуючись, цей середній клас стає підвалиною стабільності суспільства. Приклад для постсоцкраїн — терпимість і пошук політичних, а не силових методів розв'язання тих чи тих протиріч. Громадянське суспільство, що утвердилося, ефективно узгоджує інтереси особистості й держави.

Переходячи до гуманітарної сфери, виділю сформовані відносини соціального партнерства, в основі яких також — розумний компроміс. Він поширюється на роботодавців і найманих робітників, на представників різних релігійних конфесій, легальних політичних партій. Положення це не послаблює, а зміцнює мораль, сприяючи поєднанню традиційного й нового в культурі.

А в основі піраміди — увага до особистості і, як результат, якісно новий рівень і матеріального становища, і духовного розвитку. Тих, зрозуміло, хто прагне до нової якості і напружено працює для її досягнення.

Я далекий від ідеалізації європейського способу життя, як, втім, і будь-якого іншого — ідеалу не досягти. Проте переконаний, що сьогодні тут класичного соціалізму куди більше, аніж було в найсприятливіший із періодів розвитку СРСР. Може, причина в тому, що тут визнали за краще вчитися на чужих (наших, приміром) помилках, а не на своїх.

Виділю ще один плюс європейців: вони усвідомлюють свої проблеми (в чому неоціненна роль засобів масової інформації) і прагнуть їх розв'язати.

Чому ж саме орієнтири Старого Світу видаються найприйнятнішими? Про геополітичний фактор уже згадувалося, але тільки почасти. Зверну увагу на зіставлюваність географічних розмірів і однорідність складових регіонів (різниця між Галичиною і Кримом істотна, але непорівнянна з тією, що пролягла між Карелією і Чечнею, Сан-Франциско і Аляскою, Пекіном і Гонконгом).

Україна може не лише брати приклад, але й показувати його. Ми могли б стати зразком цивілізованого розв'язання національного питання, переходу від тоталітаризму до демократії і від державного регулювання економіки до ринкового. Причому, в міру утвердження ринку Україна здатна являти інтерес для загальноєвропейського дому і в економіці. Грунт для такого інтересу — виробництво й переробка сільгосппродукції, металообробка і машинобудування — тобто нормальний поділ праці.

І ще про одне. Входження України до загальноєвропейського дому чи, приміром, для початку до балтійсько-чорноморського союзу не спрямоване ні проти Росії, ні проти інших країн СНД. З ними ми нерозривно пов'язані і людськими, і економічними зв'язками. І саме наша держава може і повинна подати із загальноєвропейського дому руку новій Росії — тій, яка сьогодні засуджує чеченську авантюру і завтра збудує нову демократичну країну, вільну від імперських амбіцій, але то має бути рука не «молодшого брата», а рівноправного партнера, і така рівноправність забезпечить належність до загальноєвропейського дому.

На нас усіх ще чекає шлях до нової самосвідомості та нової держави. І коли ми й справді хочемо, щоб дорога ця привела до загальноєвропейського дому, то треба пам'ятати про орієнтири і просуватися до них — у всіх можливих напрямах. Україні не заказана дорога ні до Ради Європи, ні до Європейського Союзу, ні до інших європейських організацій. Головне — пам'ятати, що бути в Європі — замало, треба нею стати.

Геннадій УГАРОВ,
народний депутат України, голова підкомісії постійної Комісії Верховної Ради України з питань економічної політики та управління народним господарством.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про визнання такими, що втратили чинність, Указів Президента України від 13 серпня 1993 року № 303 та від 28 грудня 1993 року № 606

Указами Президента України від 13 серпня 1993 року № 303 «Про створення акціонерного судноплавного концерну «Бласко» — «Чорноморське морське пароплавство» та від 28 грудня 1993 року № 606 «Про акціонерний судноплавний концерн «Бласко» — «Чорноморське морське пароплавство» передбачалось проведення корпоратизації й акціонування Чорноморського морського пароплавства та перетворення його в акціонерний судноплавний концерн «Бласко» — «Чорноморське морське пароплавство».

За час, що минув після видання цих Указів Президента України, з вини як керівництва концерну «Бласко», так і Міністерства транспорту України роботи з проведення корпоратизації Чорноморського морського пароплавства так і не розпочалися. Невизначеність протягом тривалого часу у даному питанні призвела до значної дезорганізації роботи пароплавства.

Таким чином, розпорядчий порядок перетворення Чорноморського морського пароплавства у відкрите акціонерне товариство, передбачений зазначеними Указами Президента України, виявився неефективним.

Виходячи з цього та з метою нормалізації діяльності Чорноморського морського пароплавства **постановляю:**

1. Визнати такими, що втратили чинність, Укази Президента України від 13 серпня 1993 року № 303 «Про створення акціонерного судноплавного концерну «Бласко» — «Чорноморське морське пароплавство» та від 28 грудня 1993 року № 606 «Про акціонерний судноплавний концерн «Бласко» — «Чорноморське морське пароплавство».
2. Кабінету Міністрів України вжити відповідних заходів, що випливають з цього Указу.
3. Цей Указ набирає чинності з дня його підписання.

Президент України Л.КУЧМА.

м.Київ,
24 січня 1995 року.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про згоду на притягнення до кримінальної відповідальності і взяття під варту судді Краснодонського міського суду Луганської області ЦЕЛУЙКА В.П.

Розглянувши подання Генерального прокурора України Дацюка В.В., Верховна Рада України **постановляє:**

Дати згоду на притягнення до кримінальної відповідальності і взяття під варту судді Краснодонського міського суду Луганської області ЦЕЛУЙКА Володимира Петровича.

Голова Верховної Ради України О.МОРОЗ.

м.Київ,
25 січня 1995 року.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про згоду на притягнення до кримінальної відповідальності і взяття під варту голови Новгородківського районного суду Кіровоградської області ДЕМ'ЯНЕНКО Т.О.

Розглянувши подання Генерального прокурора України Дацюка В.В., Верховна Рада України **постановляє:**

Дати згоду на притягнення до кримінальної відповідальності і взяття під варту голови Новгородківського районного суду Кіровоградської області ДЕМ'ЯНЕНКО Тетяни Олександрівни.

Голова Верховної Ради України О.МОРОЗ.

м.Київ,
25 січня 1995 року.

ІНФОРМАЦІЯ
про випуск акцій відкритого акціонерного товариства «Херсонська поліграфічна фабрика»

Характеристика емітента

Відкрите акціонерне товариство «Херсонська поліграфічна фабрика» розташоване за адресою:

Україна, Херсон, пр. Ушакова, 1.

Херсонська поліграфічна фабрика діє з грудня 1968 року. Основні види продукції фабрики: етикетки на папері та коробки і пачки на картоні з багатокольоровим друком, парафіновані і непарафіновані етикетки в бобинах. Відкрите акціонерне товариство «Херсонська поліграфічна фабрика» зареєстроване 20 червня 1994 року розпорядженням № 447-р Суворовського виконавчого комітету Херсона.

Предмет діяльності товариства:

— випуск етикетно-пакувальної продукції,

— випуск товарів культурно-побутового призначення,

— друкування бланкової продукції,

— комерційна, торговельна, посередницька діяльність.

Станом на 1 грудня 1994 року прибуток становить 8159 млн. крб.

Середньоспискова кількість працівників — 232 чоловіка.

Правління товариства складається з 5 членів:

— голова правління — Поліщук О. М., за фахом технік-технолог, освіта середня спеціальна, виробничий стаж 43 роки, на фабриці — 13 років;

— 1-й заступник голови правління — Зайцев В. М., за фахом інженер-електромеханік, освіта вища спеціальна, виробничий стаж 28 років, на фабриці 8 років;

— заступник голови правління — Тарасенко О. В., за фахом інженер-електромеханік, освіта вища спеціальна, виробничий стаж 31 рік, на фабриці — 25 років;

— заступник голови правління — Лисюк В. О., за фахом інженер-економіст, освіта вища спеціальна, виробничий стаж 35 років, на фабриці — 26 років;

— головний бухгалтер — Ленінг А. О., за фахом економіст, освіта вища, виробничий стаж 28 років, на фабриці — 3 місяці.

Фабрика спеціалізована з випуску етикетно-пакувальної продукції для підприємств переробної промисловості.

За 11 місяців 1994 року виготовлено продукції на суму 28252 млн. крб. Кредиторська заборгованість фабрики становить 4288 млн. крб., дебіторська — 589 млн. крб.

Дані про емісію акцій

Акціонерне товариство створене наказом Держхарчопрому України № 60 від 16 червня 1994 року.

Товариство випускає прості іменні акції номінальною вартістю 25 тис. крб загальною кількістю 157157 штук на суму 3928,925 млн. крб. Число серій та порядкові номери акцій: серія А №№ від 000001 до 157157.

Акції розміщуються:

— серед працівників фабрики — 30910 акцій на суму 772,75 млн. крб., що становить 20 % від обсягу емісії (в т.ч. за рахунок приватизаційних майнових сертифікатів 15372 акції на суму 384,3 млн. крб., за власні кошти 15538 акцій на суму 388,45 млн. крб.);

— за некомерційним конкурсом за готівку пакетом — 47147 акцій на суму 1178,675 млн. крб. для інвестора (30 % від обсягу емісії);

— за комерційним конкурсом за приватизаційні майнові сертифікати — 79100 акцій на суму 1977,5 млн. крб. (50 % від обсягу емісії).

Початок розміщення акцій на пільгових умовах серед працівників — січень 1994 року, припинення — березень 1995 року.

Початок відкритого продажу акцій через 30 днів з дня публікації інформації в пресі. Припинення через 6 місяців.

Дивіденди виплачуються щорічно в розмірах, які визначаються загальними зборами товариства за підсумками року. Дивіденди виплачуються за місцем передплати.

Попередніх емісій акцій не було.

Чинники ризику

Можливі чинники ризику: нестабільність та непослідовність законодавчо-нормативної бази, загальний спад виробництва і реалізації продукції, низька загальна ефективність і рентабельність виробництва, недоотримання прибутків товариства внаслідок нераціональної організації виробничої діяльності.

Голова правління ВАТ «ХПФ» О. М. ПОЛІЩУК.

Відкрите акціонерне товариство «Крюківський вагонобудівний завод»

Сповіщає своїх акціонерів, що 25 лютого 1995 року о 10 годині ранку в Кременчуці Полтавської області в приміщенні будинку культури і техніки ім.Котлова відбудуться загальні збори акціонерів товариства. В зборах можуть брати участь акціонери або представники акціонерів, які володіють особисто або з переданими їм від інших акціонерів не менш як 3500 голосами.

Голоси можуть бути передані дорученнями чи договорами — дорученнями із розрахунку: одна акція — один голос.

Для участі в зборах треба подати заявку за встановленою товариством формою не пізніше як за 20 днів до дати скликання зборів.

Порядок денний зборів та строки підготовки матеріалів та проектів документів:

Питання порядку денного	Строк підготовки документів для ознайомлення
1.Затвердження положення про загальні збори акціонерів	25.12.1994 року
2.Звіт про господарську діяльність головного та дочірніх підприємств та про перспективи розвитку товариства	05.02.1995 року
3.Висновок ревізійної комісії про річний звіт щодо виробничо-господарської діяльності	15.02.1995 року
4.Затвердження положення про раду акціонерів	25.12.1994 року
5.Про розподіл прибутку та формування фондів товариства на 1995 рік	15.02.1995 року
6.Про виплату дивідендів за 1994 рік	15.02.1995 року
7.Затвердження положення про ревізійну комісію	25.12.1994 року
8.Затвердження положення про цінні папери АТ «КВБЗ»	25.12.1994 року
9.Про зміни в статуті АТ «КВБЗ»	15.02.1995 року
10.Вибори ради акціонерів	15.02.1995 року
11.Вибори ревізійної комісії	15.02.1995 року

З усіх питань стосовно підготовки та проведення загальних зборів акціонерів АТ «КВБЗ» звертатися до організаційного комітету особисто або телефонуйте за №№ 6-00-49; 6-98-75.

Оргкомітет.

Вниманию руководителей швейных фабрик!

Текстильная фирма «ОКА» (г.Озеры, Россия) извещает об открытии в КИЕВЕ своего постоянного ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВА и складов, на которых вы можете выбрать нужные вам ткани.

Наш адрес: г. Киев-133, б-р Л.Украинки, 26, Концерн «Укрместпром», к.79, Корпорация «Текстильторг».

тел.: 296-35-93, 296-65-36.

ИНФОРМАЦИЯ О ВТОРОМ ВЫПУСКЕ АКЦИЙ АКЦИОНЕРНОГО СТРАХОВОГО ОБЩЕСТВА «ПРИДНЕПРОВЬЕ»

Основным видом деятельности Общества является осуществление страховых операций для физических и юридических лиц.

Решение о втором выпуске акций принято общим собранием акционеров 25.11.1994 г. (протокол № 5).

Средства, полученные от реализации акций, будут использованы для социальной защиты страхователей, организаций филиалов и инфраструктуры.

Продажа акций Общества производится путем открытой подписки. Запланированный объем эмиссии 9.400.000.000 (девять миллиардов четыреста миллионов) карбованцев. Эта сумма разделена на 94.000 (девяносто четыре тысячи) именных акций номинальной стоимостью 100.000 (сто тысяч) карбованцев каждая.

Акции второго выпуска будут иметь серию АО-ПР-11 и номера с 6.000 по 100.000.

На всю сумму приобретенных акций Обществом может выдаваться сертификат или свидетельство, подтверждающее право владения акциями.

Продажа акций будет осуществляться непосредственно Обществом с 20.01.1995 г. по 20.04.1995 г. по адресу: 320006, г. Днепропетровск, пр. Пушкина, 47, тел. (0562) 42-86-22, 42-29-75.

Правление АСтрО «Приднепровье».

Aleco

import export

Украино-американское совместное предприятие

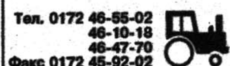
КОТЛЫ ВОДОГРЕЙНЫЕ И ПАРОВЫЕ

производительность — 1—25 тонн пара в час

Виды топлива — газ, уголь, дрова, комбинированные

Доставка, установка и пусконаладка. Вспомогательное оборудование.

Украина, 310145, Харьков, ул. Космическая, 22.
Тел. (0572) 307294, 478095. Тел/факс: (0572) 302118.

Фірма "Творчість" розпродає японські широкі матричні прінтери (А3)

CPF-136 RA $120 !!!

Термін розпродажу обмежений!

Телефони: (044)224-12-04, 221-56-80, 221-53-01

АО «Украгрострой»

реализует со склада в Киеве:

- краски офсетные полиграфические различных производителей;
- бумагу офсетную, газетную, мелованную различных форматов (производства России и Финляндии);
- бумагу офсетную, газетную (производства Швеции).

Тел: (044) 483-95-94; 488-51-66; 488-70-54.
Тел./факс: (044) 488-75-67.

КОНЦЕРН "БЕЛИНКОММАШ"
продает со склада в г. Минске:
карбит кальция,
плиты газовые ПГ-1457-01,
тракторы МТЗ-82 УК

**Тел. 0172 46-55-02
46-10-18
46-47-70
Факс 0172 45-92-02**

Госпредприятие оказывает складские услуги, аренда складов. Автоуслуги любым транспортом.

Тел./факс 444-81-95.

Организация приглашает пайщиков (частных лиц и организации) на строительство 40-квартирного жилого дома по ул. Тельмана, 10, по принципу ЖСК. За справками обращаться по адресу:

317900, г. Александрия, Кировоградской области, ул. Карла Либкнехта, 42.

Тел.: 2-13-01; 2-52-11.

Фирма «Ятрань» реализует пишущие машинки с любыми шрифтами.

Тел. (044) 412-16-70.

Арбітражний суд Хмельницької області, 280000, м.Хмельницький, майдан Незалежності, 1, порушив справу про банкрутство № 49-Б/5 малого підприємства «Поділля».

Юридична адреса підприємства:
281310, м.Деражня Хмельницької області, вул.Миру, 77.

Розрахунковий рахунок 468307 в Деражнянському відділенні АК АПБ «Україна» Хмельницької області, МФО 315074.

Оголошення публікується для виявлення можливих кредиторів і санаторів.

Volkswagen Group

АВТОМОБІЛЬ SKODA

- Гарантія протягом року.
- Сервісне обслуговування.
- Шестирічна гарантія проти іржавіння.
- Продаж запасних частин.
- Постачання зі складу в Києві.
- Форма оплати будь-яка.

Концерн «Вега» тел: (044)244-72-17
Технічна станція тел: (044)430-75-35
430-75-62

50 РОКІВ У СВІТІ СПОРТУ

ВСЕ, ОТ ШУРУПА ДО СВЕТИЛЬНИКА, — ИЗ «ЭЛЬДОРАДО»

Для тех, кто выполняет работы по строительству, ремонту и отделке объектов, мы обеспечим комплексные поставки электротехнического, осветительного, отопительного и сантехнического оборудования, мини-электростанций, отделочных и строительных материалов из Германии по Вашему предварительному заказу.

Сегодня Вы оплачиваете свой заказ в карбованцах, а в течение установленного Вами времени обеспечиваете себя валютным товаром, независимо от инфляции, точно в срок.

- Вы экономите время и средства
- Вы получаете весь необходимый материал в одном месте
- Вы защищены от инфляции
- Для Вас индивидуально устанавливается система скидок.

Для тех, кто хочет быстро и качественно оформить свой офис или квартиру, фирма «Эльдорадо» выполнит все работы из собственных материалов.

Для заключения контрактов мы ждем Вас на выставке-продаже в салоне-магазине «Эльдорадо» по адресу: г. Харьков, центр, ул. Чубаря, 10/12. Тел.: 47-12-19, 47-15-98.

САМЫЙ КРУПНЫЙ СКЛАД
запасных частей к болгарским погрузчикам

- более **100** наименований з/ч по каталогам "БАЛКАНКАРА"
- а также авто- и электропогрузчики:
  - ДВ 1788.33 (грузоподъемность - 3 т.)
  - ДВ 1621.28 (г/п - 1,25 т., работа в ж/д вагонах)
  - ЕВ 818.56 (г/п - 1 т., 3-х сторонняя обработка груза)
- электротельферы г/п 0,5 - 5 т.

Постоянно в продаже:
ТЕЛЕЖКИ ГИДРАВЛИЧЕСКИЕ (2т)
для магазинов, складов, баз.
Покупаем списанные погрузчики

348047, Луганск, ул. Кошевого, 32
Факс: (0642) 54-73-02 Телекс: 118028 START UX
Тел.: 54-70-72, 54-03-45, 54-01-02, 54-00-71
Украинско-болгарское СП "Глобус Лтд"

Реализуем изделия из полиэтилена:

- ПАКЕТЫ П/ЭТИЛЕНОВЫЕ

- ОБЛОЖКИ Д/ ТЕТРАД.

- ПЛЕНКУ П/ЭТИЛЕНОВЫЕ

- ТРУБЫ П/ЭТИЛ.

купим:
- ПОЛИЭТИЛЕН В/Д ГРАН. 15803-020
- ОТХОДЫ П/Э В СЛИТКАХ

ПРИГЛАШАЕМ К СОТРУДНИЧЕСТВУ ДИЛЕРОВ

в Луганске:
Тел.: (0642) 54-15-90, 54-41-09, 94-90-24 Факс: (0642) 54-73-02.
Тел. пред. в Москве: (095) 215-85-28, 215-58-30

Предприятие реализует глубинные насосы типа

ЭЦВ 4", 5", 6", 8", 10", 12"
со склада в Буче и на заказ
(43 моделей, станции управления, провод ВПП)

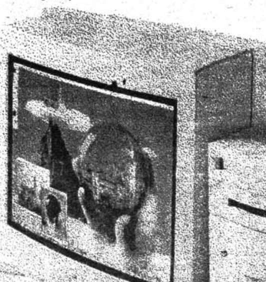
ВОЗМОЖЕН БАРТЕР.
Тел. (04497) 52402.
ПРИГЛАШАЕМ К СОТРУДНИЧЕСТВУ ДИЛЕРОВ.

АО БАНКОМСВЯЗЬ

Официальный дилер Apple Computer Inc.

Ощутите радость от работы... Power Macintosh!

- Лучшие цены
- Бесплатная гарантия
- Любое программное обеспечение
- Бесплатные консультации и обучение

Киев, ул. Янв. Восстания 11-А, 5й подъезд
Тел.: (044) 290-3469, 290-1009,
Факс: (044) 290-3592

Фирма "ВЕНА" продает

СТЕКЛОТКАНЬ

различных марок

ВОЗМОЖНА ДОСТАВКА

Тел. в г. Чернигове (04622) 7-32-62, 7-38-29; факс 7-25-87.

Внимание! Официальный дилер фирмы «Сталь» (Нижний Новгород) продает со склада в Киеве

- пилы для вертикальных пилорам;
- ленту по дереву, металлу;
- пилы круглые;
- ножи для шпона, для фрезерования;
- пилы двуручные.

Принимаем заявки на поставку в 1995 году инструмента для деревообработки, камнеобработки, а также для целлюлозно-бумажной промышленности.
Факс (044) 265-44-94,
тел. 265-27-36; 265-89-60.

МЫ БЛИЖЕ, ЧЕМ ШВЕЙЦАРИЯ!

PAREX
BANK

СПРАВКИ О ТЕКУЩИХ КУРСАХ
тел. 213534

КОДИРОВАННЫЕ СЧЕТА
тел. 210779

НАЛИЧНАЯ ВАЛЮТА ЗА БЕЗНАЛИЧНУЮ
тел. 223378

КОНВЕРТАЦИЯ ВСЕХ ВАЛЮТ
тел. 213768

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПЛАТЕЖНЫЕ КАРТОЧКИ VISA, MASTERCARD
тел. 229533

ул. Смилшу 3, Рига LV-1522, Латвия
Тел.: (3712) 228672, 222289, 222291
Факс: 215201, 222464, 220182

Продиктовано в номер

У полоні в чеченців

Як повідомив на прес-конференції голова політреферентури УНА Анатолій Лупиніс, на Кавказі побувала п'ята делегація УНА-УНСО. За час перебування там делегація провела робочі зустрічі з керівництвом ряду політичних та громадських організацій Азербайджану і Дагестану, відвідала місто Грозний і низку районів Ічкерії, мала робочі зустрічі з вищим державним та військовим керівництвом республіки. Делегація також відвідала місце утримання російських військовополонених. На прохання делегації президент Джохар Дудаєв звільнив з полону командувача роти оперативного полку внутрішніх військ капітана Олександра Олефіренка, українця за походженням. Він розповів про умови утримання в чеченському полоні. За його словами, чеченці ставляться до військовополонених цілком цивілізовано, до нього та його товаришів тортур не застосовували, годували їх тим самим, що їли самі. Олександр Олефіренко відзначив високу витримку чеченських ополченців. Чеченські загони складаються здебільшого з мешканців навколишніх сіл, котрі йдуть воювати до Грозного, щоб змінити своїх товаришів.

Пошкоджено літак

У столичному аеропорту Бориспіль пасажирський літак «Дакота-10», який належить одній з приватних авіакомпаній Республіки Чехія, здійснив аварійну посадку внаслідок невиходу лівої стойки шасі. Літак здійснював комерційний рейс Софія—Київ. Пасажири та члени екіпажу не потерпіли. Пошкоджено ліве крило літака. Причину аварії встановлюють.

Чи станеться заміна?

Як стало відомо з кіл, близьких до керівництва Криму, ротація президії парламенту, на якій упродовж тривалого часу наполягали фракції «Республіка», «Россия-Единство», «Курултай», може відбутися вже на наступному пленарному засіданні. Стверджують, що у відставку піде голова ВР Криму Сергій Цеков. А на місце спікера буде рекомендовано члена президії, голову комісії кримського парламенту з національної політики і проблем депортованих громадян Анушавана Данеляна. Водночас можлива заміна обох заступників голови ВР Криму — Олексія Мельникова і Віктора Межака. Але поки що їхні прізвища не називаються.

Подяка

Хочу висловити щиру й сердечну подяку керівникам нашої держави, працівникам державних органів та установ, місцевих Рад народних депутатів, колишнім та нинішнім співпрацівникам, усім друзям, які привітали мене з ювілеєм і присвоєнням почесного звання заслуженого юриста України.

З повагою Іван ЄМЕЦЬ.

Фірма в'яже віники, а збуває їх за допомогою комп'ютера

Ринок є ринок

В Овруцькому держлісгоспі зібралося більше ніж 200 тисяч нереалізованих віників — традиційні замовники від них відмовилися. Вирішили закласти дані про цей товар у комерційну комп'ютерну мережу. Відгукнулося одне з великих металургійних підприємств, де й обміняли свої віники на металопрокат, труби, троси. А чи не можна так само реалізувати тирсу, якої в лісовиках предосить? Справді, і на цей товар покупець знайшовся — гідролізний завод.

Реалізація віників і тирси в держлісгоспі нібито погоди не зробить. Та коли таких «дрібниць» назбирується багато, виявляється, що, рубаючи ліс, варто і про тріски не забувати. Нові умови спонукали взяти курс на поглиблене перероблення деревини, зменшити процент кругляка в загальному обсязі реалізації. Відкрили нові деревообробні та сувенірно-меблевий цехи. А партнерів для взаємовигідного співробітництва знайшли не тільки в Україні, а й у Росії, Білорусі, Німеччині.

Олексій КАВУН,
Житомирська область.

Милосердя

Благодійний марафон — дітям

Десятки підприємств, організацій, приватних осіб взяли участь у проведеному в Одесі благодійному марафоні, мета якого — матеріальна допомога кільком дитячим будинкам. В результаті установи, де виховуються малюки, що залишилися без батьків, одержали 1 мільярд 365 мільйонів карбованців, а також на кілька сотень мільйонів карбованців одягу, іграшок, медикаментів, харчів. Добра підмога в часи загальної скрути.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

Земляк змінює земляка?

Кадри

Наприкінці минулого року добровільно склав обов'язки голови Незалежної профспілки гірників України Олександр Мриль. Та святе місце, як-то кажуть, порожнім не буває: естафету колишнього керівника НПГ взяв земляк О. Мриля Михайло Волинець, який дотепер очолював незалежну профспілку у Димитрові та сусідніх шахтарських містах. Остаточно це питання вирішиться на черговому другому з'їзді цієї організації, який має невдовзі відбутися.

Юрій ДОЦЕНКО.
Донецьк.

Є трійнята — є і хата ...

З новосіллям!

Приємні сюрпризи приніс новий, 1995-й рік, родині водія Київського автотранспортного підприємства № 13061 Романа Михайловича Фільова. Його дружина, Надія Володимирівна, у новорічну ніч подарувала йому трьох близняток — дівчинку і двох хлопчиків. Батьки дали їм імена Ганна, Артур, Артем. До цього в сім'ї Фільових вже було дві доньки — Наталя і Марта, і ось одразу — таке поповнення. З його появою сім'я, природно, набула статусу багатодітної.

Досі Фільови, які живуть у Києві лише четвертий рік, мали кімнату площею 14 квадратних метрів у гуртожитку автотранспортників. 25 січня голова Київради Леонід Косаківський запросив Романа Михайловича і Надію Володимирівну в міськвиконком і в присутності членів виконавчого комітету, керівників транспортних служб вручив їм ордер на одну трикімнатну і одну двокімнатну квартири загальною площею 126 квадратних метрів в одному з нових будинків на вулиці Бальзака. Квартири розміщені поруч.

Потурбувалися про багатодітну сім'ю з трьома близнятами і в автотранспортному підприємстві, де працює Роман Фільов, — надали матеріальну допомогу.

Анатолій ГРИЦЕНКО,
голова комітету інформації Київської міської державної адміністрації.

На знімку: щасливі батьки.

Допекли

На тракторі по тещу до...Чечні

Своєрідне ралі Бобринець — Грозний вирішив здійснити один з механізаторів району з наміром урятувати свою тещу. Зглянувшись на постійні сльози дружини, мати якої проживає у Чечні, тракторист написав заяву голові колективного сільськогосподарського підприємства, осідлав сталевого коня і вирушив у дорогу. Правда, від'їхав недалеко. За півсотні кілометрів від Бобринця, за Кіровоградом, його зупинили співробітники ДАІ і завернули назад, чемно пояснивши, що нині в Грозний не те що трактором — танком не в'їдеш.

Микола ВОЛОК.

Кіровоградська область.

Фотопогляд

«Я люблю Тараса Шевченка», —

зізналася мені Полінка. Пізніше я довідався, що до першого класу дівчинка пішла у п'ятирічному віці і вже тоді залюбки читала твори Кобзаря, а зараз багато з них знає напам'ять...

Слухати Полінку Вишинську — одне задоволення. Так гарно декламує вона вірші!

«Ой Богдане!
Нерозумний сину!
Подивись тепер на матір,
На свою Вкраїну...»

Прочитала й ділиться думками: «І що вони у тих могилах шукали?..».

Хоч і не все розуміє Полінка Вишинська у цих та інших Шевченкових поетичних рядках, проте сприймає їх усією душею, серцем.

А це найголовніше.

А ось вірші, в котрих йдеться про кохання, здається, розуміє цілковито:

«Пливи, пливи, моя доню,
Дніпром за водою.
Та випливи русалкою
Завтра серед ночі,
А я вийду гуляти з ним,
А ти й залоскочеш».

Не натішаться Полінкою батьки: татко Сергій Михайлович та мама Ольга Леонідівна. Але найбільше люблять онучку, звичайно ж, дідусь Леонід Панасович та бабуся Валентина Дмитрівна. Це саме завдяки дідусеві й полюбила Полінка слово Тараса. Він родом з Шевченкового краю — Черкащини, й прагнув прищепити онучці любов до слова геніального земляка.

Олекса ВАЩЕНКО,
фотокореспондент газети «Зірка».

На знімку: Поліна Вишинська.

Фото автора.

с.Ситняки
Макарівського району
Київської області.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

• ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
• Рукописів не повертаємо.
• Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

• За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
• Редакція не завжди поділяє позицію автора публікацій.
• За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 509173.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311019.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.